

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Den globala läraren

- en kvantitativ undersökning av lärarstudenters attityder till VFU utomlands vid
Göteborgs universitet

Carolina Karlsson

LAU395

Handledare: Bengt O Tedeberg

Examinator: Jörgen Dimenäs

Rapportnummer: VT14-2930-140

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Den globala läraren – en kvantitativ undersökning av lärarstudenters attityder till VFU utomlands vid Göteborgs universitet

Författare: Carolina Karlsson

Termin och år: Vårterminen 2014

Kursansvarig institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Bengt O Tedeberg

Examinator: Jörgen Dimenäs

Rapportnummer: VT14-2930-140

Nyckelord: Verksamhetsförlagd utbildning, internationalisering, lärarstudenter, Göteborgs universitet

Internationalisering är ett begrepp som under 2000-talet fått allt större plats i det offentliga rummet. På senaste tiden har allt fler universitet runt om i landet satsat mycket på att just internationalisera utbildningen för att vara attraktiv på arbetsmarknaden. Göteborgs universitet har fått mycket beröm just för deras satsning på detta och lärarutbildningen inte minst. Dock så visar statistik på att lärarstudenter är en av grupper av studenter som minst utnyttjar möjligheten till ett utbyte under sina studier.

Denna studies syfte var att undersöka vad lärarstudenter som går sin sista termin på lärarprogrammet Lp01 har för åsikter och attityder till möjligheten att göra en internationaliserad verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Studien genomfördes genom en kvantitativ metod där en enkätundersökning skapades på webben. Enkäten skickades till 301 lärarstudenter vid Göteborgs universitet varav 46 studenter besvarades enkäten.

Resultatet visade att en majoritet av lärarstudenterna i studien är positiva till VFU utomlands, men att endast en minoritet av respondenterna i studien genomfört en sådan. Studenterna ansåg själva att positiva effekter för dem som blivande lärare, såsom ökad kunskap för andra länders skolsystem och kultur, men även personliga effekter, såsom ökade språkkunskaper och ökat självförtroende. De negativa effekterna av ett utbyte var i stort sett kortsiktiga effekter, såsom att studenternas ekonomiska situation påverkas och att organisationen av ett utbyte är krånglig. En minoritet såg långsiktiga negativa effekter, där studenterna oroade sig för att missa viktig undervisning i Sverige som de som inte åker på utbyte får och att de därför skulle få sämre inblick i det svenska systemet.

Sammanfattningsvis så trots GUs prioritering av internationalisering i styrdokument och trots studenterna i studiens positiva inställning så tycks resultatet visa på att detta inte har lett till någon stor utveckling i praktiken då endast få lärarstudenter genomför ett utbyte under sin studietid.

Förord

Först och främst vill jag börja med att tacka alla lärarstudenter som deltagit i undersökningen. Utan er hade den här studien inte gått att göra. Jag vill också tacka Ulrika Agby som hjälpte mig att med distributeringen av enkäten. Jag vill även tacka min handledare Bengt Tedeberg som hjälpt och väglett mig igenom hela arbetet.

Att utföra föreliggande undersökning har inte alltid varit lätt så jag vill tacka alla de som ställt upp under denna tid med både goda råd och ibland hård ord som motiverat mig ännu mer. Tack för ert stöd. Speciellt stort tack till Hiroyuki.

I studiens tidiga skede så fick jag även hjälp av Tomoko Omi och Takahiro Kawano som senare inte kom att användas i studien, men jag vill ändå tacka dem för deras hjälp.

Carolina Karlsson

Göteborg, Maj 2014

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Presentation och motivering	1
1.2 Syfte och frågeställning	1
2. Bakgrund	3
2.1 Tema: Lärarutbildningen och VFU	3
2.1.1 Bakgrund till lärarutbildningen Lp01	3
2.1.2 Verksamhetsförlagd utbildning i Lp01 på Göteborgs Universitet	4
2.2 Tema: Internationalisering	5
2.2.1 Begreppsdefinition: mångkulturell, interkulturell, globalisering och internationalisering	5
2.2.2 Internationalisering vid Göteborgs universitet	6
2.2.3 Internationalisering av VFU i lärarutbildningen Lp01	8
2.2.4 Internationalisering i lärarutbildningen Lp11	9
2.3 Styrdokumentet: Den svenska skolan i en global värld	10
3. Tidigare forskning	11
3.1 Internationell forskning om internationalisering i allmän universitetsutbildning	11
3.2 Internationell forskning om internationalisering i lärarprogrammet	12
3.3 Svensk forskning om internationalisering i allmän universitets-utbildning och i lärarprogrammet	13
4. Metod	15
4.1 Val av metod	15
4.2 Utformning av enkäten	16
4.3 Urval av respondenter	17
4.4 Insamling av data och genomförande	17
4.5 Bortfall	18
4.6 Validitet och reliabilitet	18
4.7 Etiska överväganden	18
4.8 Redovisning av resultatet och diskussion	19
5. Resultat	20
5.1 Del 1: Bakgrundsinformation	20
5.2 Del 2: Erfarenheter av VFU i Sverige under utbildningen	22
5.3 Del 3: Studenters åsikter om och attityder till en internationaliserad VFU	24
5.4 Del 4: Studenternas åsikter om en internationaliserad VFU (fortsättning)	26
5.4.1 Fråga 1 och 2	26
5.4.2 Fråga 3 och 4	27
5.5 Del 5: Respondenternas framtid	31
5.6 Övriga kommentarer från respondenterna	32
6. Analys och diskussion	33
6.1 Metoddiskussion	33
6.2 Resultatdiskussion	33
6.2.1 Studenternas erfarenheter av VFU under studietiden och sambandet till motivation för en internationaliserad VFU	34
6.2.2 Studenternas motivation till att göra en internationaliserad VFU	34
6.2.3 Studenternas åsikter om effekter av en internationaliserad VFU	35
6.3 Avslutande rekommendationer	36
6.4 Vidare forskning	37
6.5 Relevans för läraryrket	38
Referenslista	39
Bilagor	

1. Inledning

1.1 Presentation och motivering

Världen idag ser annorlunda ut än den för en generation sen. Länder idag har ökad kontakt med omvärlden och beroendet till andra internationellt är större både politiskt och ekonomiskt. Individer med utlandserfarenhet är eftertraktade på arbetsmarknaden och studier visar att denna trend även kommer fortsätta i framtiden (HSV 1999: 111). Detta ställer naturligtvis krav på universitet som vill utbilda lärare som är attraktiva på marknaden och även för att fortsätta vara populärt bland studenter. Att Göteborgs universitet satsat på internationalisering har framkommit i en studie av Högskoleverket men fortfarande är studenter som gjort en internationaliserad VFU i minoritet och en förbättring av detta kan vara eftersträvansvärt både för universitetet men även för samhället i stort.

Medvetenheten om att vi lever i ett större sammanhang än endast Sverige medför att lärarutbildningen också måste anpassas för att lärare ska lära sig hantera och diskutera problem ur ett internationellt perspektiv. De lärarstudenter som idag går på lärarutbildningen kommer vara verksamma långt in på detta decennium och kommer med säkerhet ha behov av fler internationella kontakter än de som examinerades tidigare. Detta ger lärare möjlighet att använda sig av denna resurs i sin undervisning för att arbeta över landsgränser.

Det finns en tradition att studenter i läraryrket ska ha möjlighet att göra en del av sin utbildning utomlands men denna del blir ofta utförd under studenternas inriktningar snarare än under de pedagogiska kurserna. Detta innebär att ett utmärkt lärotillfälle specifikt för lärarstudenter inte utnyttjas då lärarstudenten inte får möjlighet att utforska det andra landets lärarutbildning och lärandetradition utan ofta bara ska specialisera sig i sin inriktning. I Sverige har vi sen införandet av lärarprogrammet Lp01 en förlängd VFU som har fått en större del av utbildningen vid olika lärosäten. Detta ger en större möjlighet att förflytta VFU:n utomlands för att öka det internationella perspektiv som lärare har behov av.

Jag har därför utformat denna studie för att få en ökad insikt om vad lärarstudenter tycker om en möjlig internationalisering av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna undersökning är att försöka kartlägga vad studenter vid Göteborgs Universitet har för attityder till en internationaliserad VFU, eller möjligheten till att göra den verksamhetsförlagda utbildningen i ett annat land än Sverige. Vidare ska undersökningen ge en inblick i vilka förutsättningar studenterna skulle kräva för att göra en VFU-period utomlands och vilka positiva och negativa effekter på kort sikt och på lång de tror att de skulle kunna få ut av denna i sitt kommande arbetsliv. För att besvara detta syfte så utgår jag från en huvudfråga som ligger till grund för enkäten.

Den lyder som följande:

- Vad tycker studenter om möjligheten till att göra VFU utomlands?

För att klargöra detta har jag även följande underfrågor:

- Vad tycker studenter om den VFU de gjort under sin utbildning?
- Vilka förutsättningar krävs för att studenterna ska vilja göra sin VFU utomlands?
- Vilka effekter, positiva och negativa, kan de se sig ha av att gjort VFU utomlands i sitt framtida yrkesval?

- Vilka mönster och samband kan finnas mellan hur motiverade studenter är till VFU utomlands och deras bakgrund på utbildningen?

2. Bakgrund

Lärarytbildningen är en utbildning som ständigt blir utvärderad och problematiserad. Detta har inneburit att den blivit reformerad ett antal gånger under årens gång. Jag har valt att börja bakgrundsgranskningen i samma veva som de flesta studenter som nu läser sista året på universitetet föddes, det vill säga i slutet på 1980-talet. Detta för att ge en helhetsbild på hur lärarytbildningen förändrats under den tid som de flesta av respondenterna växt upp i.

Jag kommer presentera en generell bakgrund för hela den lärarytbildningen Lp01 och sedan sammanfatta hur den verksamhetsförlagda utbildningen ser ut i programmet. I avsnittet om internationalisering kommer jag börja med att ge en kort överblick om hur viktiga begrepp i studien definierats. Därefter kommer jag presentera hur Göteborgs universitet arbetat med internationalisering under 2000-talet för att ge ett historiskt perspektiv på studien. Efter detta sammanfattas information om hur internationalisering inom VFU ser ut både i Lp01 och i Lp11 för att visa på skillnader som kan vara relevant för läsare av denna studie. Sist presenteras hur internationalisering motiveras i styrdokumentet för den svenska skolan.

2.1 Tema: Lärarytbildningen och VFU

2.1.1 Bakgrund till lärarytbildningen Lp01

1988/89 infördes en ny lärarytbildning som för första gången var gemensam för hela grundskolan. Denna utbildning ersatte de tidigare utbildningarna som funnits med inriktning på årskurserna 1-3, 4-6 respektive 7-9. Däremot var fortfarande utbildningen för blivande gymnasielärare separat. I utvärderingen av denna lärarytbildning som rapporterades 1992 av Högskoleverket (HSV) så framkom det att den varit ”mycket ändamålsenlig, dock med viss reservation för den starka befattningsinriktade karaktären” (HSV 2005: 33). 1993 kom en utvärdering som Lärarytförbundet uppdragit till Bertil Gran som påpekade brister i professionaliteten i utbildningen eftersom institutionerna inte hade en grundläggande idé om vad målen för lärarytbildningen skulle vara. Även framkom att för att skapa en likvärdig utbildning i hela landet krävdes det en centralisering av styrningen (HSV 2005: 34).

1997 framhöll riksdagens utbildningsutskott att lärarytbildningen återigen skulle utredas och förnyas. I och med detta utsågs Lärarytutbildningskommittén (LUK) som skulle ansvara för denna utredning och lägga fram förslag om hur utbildningen kunde förnyas. Den slutsats som kommittén presenterade var att lärarytutbildningen krävde en omfattande förnyelse. Några utgångspunkter som las fram var att lärarytutbildningen skulle vara hela högskolans angelägenhet, att samspelet mellan teori och praktik skulle utvecklas och att utbildningen skulle förbereda studenterna för en forskarutbildning (HSV 2005: 38-40).

Med den nya lärarytutbildningen som infördes 2001 kom en stor förändring i hur den verksamhetsförlagda utbildningen hanterades i programmet. Tidigare hade praktiken fokuserats på den senare delen av utbildningen spreds nu ut till att börja redan på första terminen för att sen återkomma under hela utbildningen. I examensförordningen står det att alla studenter ska ha genomgått minst 10 poäng VFU i kurserna som kallas allmänt utbildningsområde (AUO) och i varje inriktning som valts för att studenterna ska kunna få ut en examen. Dessa veckor får lärosätena själv utforma och fördela så variationen har varit stor, särskilt inom inriktningarna (HSV 2005: 106-107).

Den verksamhetsförlagda utbildningen skall ge möjlighet för studenterna att få erfarenhet av det egna undervisandet men också ge inblick i andra arbetsuppgifter som lärare har. I övrigt finns även en tro att VFU:n skall ge erfarenheter som sedan skall förankras i den teoretiska

utbildningen, vilket medfört att uppgifter som ska utföras på VFU:n ofta är formulerade utifrån den högskoleförlagda utbildningens behov (HSV 2005: 108).

2.1.2 Verksamhetsförlagd utbildning i Lp01 på Göteborgs Universitet

På Göteborgs universitet finns det 38 inriktningar på det lärarprogrammet som infördes 2001. Enligt den examensordning som gäller skall minst 15 hp per inriktning och 15 hp av det allmänna utbildningsområdet (AUO) vara verksamhetsförlagda. Detta innebär att antalet poäng studenterna haft VFU under deras utbildning beror på vilken åldersgrupp och ämne som hen vill undervisa i. Alla studenter, oavsett vilken åldernivå de läser till, har rätt till VFU omfattande minst 30hp. När dessa poäng läses beror, återigen, på vilken åldersgrupp de riktar sig mot (Lärarytbildningsnämnden 2010: 8).

Verksamhetsförlagd utbildning vid GU

	AUO	Inriktning 1	Inriktning 2	Summa hp
Lärarexamen om 180/210/240 hp	15 hp	15 hp	-	30 hp
Lärarexamen om 270-330 hp	15 hp	15 hp	15 hp	45 hp
Korta programmet	30 hp			30 hp

Alla studenter börjar första terminen med kursen Allmänt utbildningsområde 1 för att sen läsa två terminer på sin valda inriktning. Hur den övriga studiegången ser ut beror på vilken åldersnivå de riktar sig till och när de påbörjade sin utbildning. Jag har i denna studie utgått ifrån att majoriteten av studenterna som ingår blev antagna på utbildningen från och med höstterminen 2007. Sedan denna termin finns det fyra olika studiegångar för studenter som läser den vanliga utbildningen, d.v.s. inte det korta lärarprogrammet. Se tabell nedan för detaljer. Specialiseringskurserna (i tabell Spec) innehåller ingen verksamhetsförlagd del.

Studiegångar vid GU (fr.o.m HT 2007)

Examen\Termin	4	5	6	7	8	9
Lärarexamen om 210 hp	Spec L&M	AUO 2	Spec	AUO 3		
Lärarexamen om 240 hp	Spec L&M	Spec	AUO 2	Spec	AUO 3	
Lärarexamen om 270-330 hp alt 1	Spec 1	Inr 2	Inr 2	AUO 2	Spec x	AUO 3
Lärarexamen om 270-330 hp Alt 2	Inr 2	Inr 2	Spec 1	AUO 2	Spec x	AUO 3

Studenter på Göteborgs universitet har VFU redan från första terminen. Detta innebär att studenter som inte trivs eller inte av någon anledning inte vill genomföra denna redan i början av utbildningen har möjlighet att välja en annan utbildning som passar dem bättre. Dock så har studenter själv nästan ingen möjlighet att själv välja var deras VFU ska utföras.

På Göteborgs universitet har man tre faser som ska representera den progression som skall ske under VFU:n; undersökande, genomförande och syntetiserande VFU. Dessa motsvarar den VFU som görs i de tre olika AUO-kurserna. Det första steget innebär att studenterna skall få

prova på att genomföra pedagogisk verksamhet men att observation, analys och reflektion av pedagogisk verksamhet skall vara prioriterat. I det andra steget skall studenter utveckla sin förmåga att genomföra pedagogisk verksamhet och senare kunna analysera och reflektera över sig själv. I det sista steget, som sker under AUO2 och AUO3, skall fokus vara på att fördjupa studenternas kunskap (Lärarytbildningsnämnden 2010: 15-16).

Examination av VFU sker i fyra steg där alla utom det första är ett underlag för betygsättningen inom kursen. Detta innebär att studenten måste bli godkänd på VFU:n för att kunna få ut alla poäng i kursen. Om studenten ska godkännas eller ej bestäms av VFU-ledaren som följer den bedömningsmall som skapats för att åskådliggöra progression hos studenterna. Då VFU anses vara centralt för utvecklandet av lärarkompetensen så är kravet på studenternas närvaro satt till 100 procent och studenter som ej når detta kan behöva komplettera sin VFU. Sist så måste studenterna även göra de eventuella uppgifter som examinatorerna använder för sin betygsättning av kursen, t.ex. VFU-uppgifter med tillhörande redovisningar och dessa skall också vara godkända för att nå målen för kursen (Lärarytbildningsnämnden 2010: 20-23).

2.2 Tema: Internationalisering

2.2.1 Begreppsdefinition: mångkulturell, interkulturell, globalisering och internationalisering

Begreppen mångkulturell, interkulturell och internationalisering har enligt Lahdenperä (2004: 12) använts utan att definierats vidare, men menar att de alla är kopplade till ett samhälle där etnisk och kulturell mångfald finns. Lorentz & Bergstedt definierar dock skillnaden på de två första begreppen är att *mångkulturell* är ett tillstånd, som till exempel en mångkulturell skola, medan *interkulturell* är en handling mellan individer (2006: 16). Detta förklarar de vidare med att man kan använda sig av interkulturellt synsätt för att utveckla ett nytt förhållningssätt på en mångkulturell skola.

Lahdenperä menar i likhet till Lorentz & Bergstedt att begreppet *interkulturellt* syftar på en process men utvidgar begreppet ytterligare med att begreppet innefattar moraliska och normativa aspekter såsom ömsesidig respekt, jämlikhet och tolerans (2004: 15). Vidare målar hon kultur som ett isberg, där vissa aspekter som traditioner och språk är synliga medan aspekter som normer och kommunikation är under ytan.

I Lorentz egna kapitel "Interkulturell kompetens – en pedagogisk utvecklingsmodell" (Lorentz & Bergstedt 2006: 110) så menar han att i mångkulturella samhällen idag är intresserade av den relation som finns mellan utbildning och socialiseringsprocesser. Detta menar han är ett resultat av förändringen i världssamhället som förklaras genom termer såsom *internationalisering* och *globalisering*. Med detta syftar författaren på samhällsförändringar som skapat en ökad kulturell mångfald i och med att individer har rört sig över landsgränser in i ett nytt land.

1996 skrev Skolverket att begreppet internationalisering är svårdefinierat eftersom det inte bara har en rumsdimension utan också en tidsdimension vilket innebär att en bestående förklaring av begreppet är svårt att nå (1996: 23). De menar också att en definition inom skolvärlden kan vara svårt eftersom det kan betyda väldigt många saker:

Det internationella perspektivet i undervisningen, kontaktnätet med andra skolor runt om i världen, den ökade rörligheten bland elever och lärare, bättre språkkunskaper, ökad beredskap för kulturmöten, samt internationella krav på undervisningens kvalitet (Skolverket 1996: 27).

Skolverket definierar *globalisering* och menar att begreppet betecknar ”den nationella anpassningen till den utomnationella miljön och dennas omvandling” men även ”förhållningssättet till globaliseringen av det egna samhället” (Skolverket 1996: 28-29).

I en rapport från 1999 så definierar Skolverket *internationalisering* som en process som både sträcker sig ut mot lokalsamhället och utåt mot världen utan även inåt där skolans värdegrund ska förmedlas till eleverna i den svenska skolan. De menar att begreppet därmed inte endast betyder aktiviteter utan även kunskaper, attityder och färdigheter (1999:6).

Nationalencyklopedin definierar *internationalisering* som en:

process som leder till att företeelser som tidigare varit inomnationella förflyttas till en mellan- eller överstatlig nivå. Internationalisering kan syfta på utvecklingen inom politik, ekonomi eller kultur. I svensk samhällsdebatt har termen emellertid ofta givits en politisk innebörd och då kommit att syfta på de nya förutsättningar för den offentliga politiken som följt av den europeiska integrationsprocessen och Sveriges inträde i EU (ne.se hämtad 2014-06-09).

Detta skiljs från *globalisering* vilket Nationalencyklopedin menar betyder en:

förändringsprocess varigenom stater och samhällen över hela jorden knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Globalisering kan ses som en samlingsbenämning på utvecklingen inom politik, ekonomi och kultur. I allmänt språkbruk har termen emellertid i första hand kommit att syfta på ekonomiska förhållanden (ne.se hämtad 2014-06-09).

Jane Knight (2004: 6) menar att begreppet *internationalisering* har flera olika betydelser, såsom internationella aktiviteter, utbyten mellan universitet i olika länder, ett internationellt/interkulturellt perspektiv i styrdokument och även internationella utvecklingsprojekt. Hon refererar till Knight & de Wit (1997) där *globalisering* definieras som ”the flow of technology, economy, knowledge, people, values, [and] ideas . . . across borders” (Knight 2004: 8). Hon föreslår att *internationalisering* skall definieras som ”the process of intergrating an international, intercultural or global dimension into the purpose, functions or delivery of post-secondary education” (2004: 11).

I den här studien använder jag mig av Knights definition av internationalisering som presenterades ovan. De andra begreppen förekommer i redovisningen av den tidigare forskning som analyserats för studien.

2.2.2 Internationalisering vid Göteborgs universitet

Göteborgs universitet antog 2001 en internationaliseringspolicy som blev reviderad och publicerad 2005 som ”Internationaliseringspolicy för Göteborgs universitet”. I policyn står det att ett regionalt perspektiv inte är tillräckligt för utbildningen, och policyn vidgade även begreppet för internationellt samarbete från det ursprungliga som endast infattade Europa och Nordamerika till att även infatta Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern. Det specificeras även att universitetet skall ge både lärare och studenter möjlighet till internationella utbildnings- och forskningsmiljöer. Detta för att bland annat nå målsättningen om att universitetet ska vara attraktiv på marknaden för studenter som kommer från hela världen.

En handlingsplan publicerades 2008 som anger de mål som universitetet skulle jobba för under perioden 2008-2012. Där nämns att bakgrunden till detta dokument var att universitetet ”saknat en mer långsiktig central plan för internationaliseringsarbetets inriktning, former och prioriteringar” (GU 2008:3). Målen i handlingsplanen delades upp i fem olika delar: mobilitet, samarbeten, internationalisering på hemmaplan, profilering och information samt uppföljning och kvalitetsutveckling.

Enligt handlingsplanen skulle universitetet verka för att ”öka intresset hos studenter att tillbringa en period vid något utländskt universitet samt att ta emot studenter från andra länder” (GU 2008:5). Detta skulle göras genom att ge studenter information om möjliga utbytesprogram på webbsidor och genom att verka för implementeringen av STARS¹ (Study Abroad Report System) och genom att öka förutsättningar för ökat utbyte mellan svenska och internationella studenter (GU 2008: 6-7).

I handlingsplanen framgår även att universitetet skulle öka de internationella inslagen i utbildningen på både grund- och avancerad nivå för att stärka internationaliseringen på hemmaplan. För att nå detta mål uppmanades fakulteten att i större utsträckning ta tillvara på erfarenheter från hemvändande och inkommande studenter. I handlingsplanen nämns att det internationellt perspektiv kan vidgas genom att ”erbjuda kurser på engelska, öka det internationella inslaget i litteraturlistorna eller att utveckla nya kurser som innehållsligt befrämjar interkulturella perspektiv” men inga specifika åtgärder för att implementera dessa idéer nämns (GU 2008: 9-10).

En specifik internationaliseringspolicy för utbildningsvetenskapliga fakulteten publicerades 2002. I den framgår att grundutbildningen vid fakulteten ska stärkas för att förbereda studenterna för en internationell arbetsmarknad, bidra till en ökad internationell förståelse och stimulera studenter från andra länder att studera vid universitetet. Studenterna skall ges möjlighet att arbeta med och reflektera över internationella frågor och i alla utbildningar skall det finnas moment eller kurser som ska främja förståelse för andra kulturer.

I Högskoleverkets rapport ”En högskola i världen – internationalisering för kvalitet” från 2008 så framkommer det att Göteborgs universitet är ett av fyra lärosäten i Sverige som bäst utvecklat sitt arbete med internationalisering sedan 2004. HSV trycker speciellt på Göteborgs universitets:

processanalyser av arbetet med utbyte, /.../ utveckling och fastställande av en sammanhållen språkpolitik, den breda satsningen på språkutbildning där mer än 140 lärare studerat engelska, franska eller tyska och där även doktorander varit inbjudna att delta, samt satsningen på översättning till engelska av regelsamlingar, rättighetskataloger m.m. riktade till internationella studenter vid universitetet. (HSV 2008: 105-106)

Blue 11, Better Learning in University Education, kallas den översyn av utbildningsprogram som genomfördes 2011 för att höja kvaliteten på utbildningen vid Göteborgs universitet. Under våren och sommaren 2012 gjordes tematiska granskningar av det insamlade materialet där internationalisering var en av dessa. I rapporten så kommenterades fyra olika moment:

1. Ungefärlig andel litteratur på engelska och/eller andra språk än svenska
2. Ungefärligt antal utbytesstudenter och lärarutbyten, utresande samt inkommande år 2010
3. Metoder/aktiviteter som används för att studenten efter sin utbildning ska vara väl förberedd att verka i internationella sammanhang
4. Internationell erfarenhet hos de lärare som huvudsakligen undervisar på programmet (Danielsson & Kós-Dienes 2013:35).

Danielsson & Kós-Diener menar att det vid Göteborgs universitet finns tre olika metoder som är utgör grunden för internationaliseringen av programmen; komparativa metoder, integrativa metoder och internationellt inriktade program. Den första förekommer mest i program som är knutna till den svenska kulturen och/eller verksamheter såsom lärarutbildningen. De menar att de kunskaper och erfarenheter som används i programmet oftast används för att jämföra sin egen utbildning samt att studentutbyte inte är vanligt. Samtidigt skriver de att internationaliseringsarbetet i läroprogrammet är frekvent och att studenter kan använda sig av

¹ Se <http://www.stars.liu.se/outbound/> för mer information

Erasmusavtal och har möjlighet till vidare internationalisering på andra sätt (vidare se 2.2.3). Integrativa metoder, menar författarna, används mer i utbildningar där nationalitet inte är aktuellt eller relevant för disciplinen, t.ex. naturvetenskap. Dessa tenderar även att även i lång utsträckning använda sig av internationell litteratur. Den sista metoden är program som helt är inriktade mot internationella verksamheter såsom programmet Globala Studier (Danielsson & Kós-Diener 2013: 37-39).

Författarna menar slutligen att det finns ett behov att stipulera tydliga strategier och mål för att universitetet skall kunna utveckla en internationell profil. Vidare ger de förslag på att belöna lärare och forskare som jobbar med att hitta nya möjligheter för internationalisering och att förbättra förutsättningarna för studenter att åka på utbyten samt att universitetet bör jobba fram lösningar på de administrativa hinder som finns för internationaliseringsarbetet (Danielsson & Kós-Diener 2013: 39-40).

Vision 2020 är Göteborgs universitets styrdokument som styr den långsiktiga utvecklingen av Göteborgs universitet under 2013-2020. Den innehåller treåriga handlingsplaner och ettåriga verksamhetsplaner. Ett av målen som tas upp är just internationalisering och för att främja detta så framgår i dokumentet att Göteborgs universitet ska:

- öka det internationella utbytet av studenter, lärare och administratörer
- stödja utbildningsmiljöer som systematiskt arbetar med internationalisering
- utveckla spetsutbildningar med global attraktionskraft (GU 2012: 22)

Det första årets verksamhetsplan följdes 2014 av en uppföljning vars resultat publicerades i januari. I uppföljningen framkommer att utbildningsnämnden ”utlyst utvecklingsmedel, bl.a. i syfte att förstärka universitetets internationella profil”. Arbetet som utbildningsnämnden genomfört har även haft som syfte att ”stärka inslag om globala frågeställningar i det ordinarie utbildningsutbudet” (GU 2014:6). Vidare så har universitetet påbörjat ett arbete för att skapa en ny policy och handlingsplan för internationalisering (GU 2014: 8).

2.2.3 Internationalisering av VFU i lärarutbildningen Lp01

Lärarutbildningsnämnden (LUN) vid Göteborgs universitet skriver att studenterna ska kunna ”relatera sitt eget arbete till ett globalt sammanhang och skapa internationell förståelse och solidaritet” (2014: 2). Vidare är syftet också att studenterna ska få möjlighet att ”möta ett annat skolsystem och en annan kultur” (2014A:4). För att uppnå detta så kan man som student göra sin VFU utomlands under LAU225 i AUO2 eller i LAU325 i AUO 3 (se 1.3.2).

Vanligast är att studenter gör två av veckorna av den totala VFU:n utomland och resterande veckor på sin svenska VFU-skola. För att kunna göra detta måste studenterna själva ta initiativ för att få en plats, antingen genom att själv kontakta skolor utomlands eller genom att kontakta LUN som kan kontakta internationella koordinatörer på skolor där studenter tidigare varit. Om studenterna är intresserad av att göra VFU på en annan skola måste de själva ta första kontakten med skolan och sen meddela kontaktuppgifter till LUN som sedan formellt fattar beslut om utbytet. Studenter vid Göteborgs universitet har tidigare varit på skolor i Nordamerika, Afrika och i Europa (LUN 2014A:3-5).

Efter avslutad vistelse utomlands skall, utöver de uppgifter som studenterna som gör VFU i Sverige gjort, studenterna även skriva en rapport om vistelsen som ska skickas in till den internationella koordinatören vid LUN. Vissa av dessa publiceras senare för att motivera nya studenter (LUN 2014A:8).

För att få ut en lärarexamen så krävs det att lärarstudenterna nått upp vissa mål enligt examensordningen SFS 2006:1053. Detta innefattar omfånget på utbildningen och vad som skall ingå, men också kunskapskrav som inte är kopplade till speciella inriktningar eller i

vilken ålders- och verksamhetsspann där studenterna senare ska vara verksamma. Inga av dessa kunskaps- och färdighetssmål är direkt kopplade till internationalisering men några mål kan diskuteras utifrån ett internationellt perspektiv, såsom kravet att lärare skall:

visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen eller ämnesområden (UFN 2007:10).

För lärare mot äldre åldrar så formuleras detta med att studenten ska ”visa *fördjupad* förmåga” att göra detsamma.

2.2.4 Internationalisering i lärarutbildningen Lp11

I informationsdokumentet för det nya lärarprogrammet finner vi mer stöd för ett internationellt perspektiv än i de för Lp01. LUN menar att internationalisering i utbildningen innebär att studenter ska lära sig mer om ”människors villkor i en globaliserad värld” och att detta är en särskilt viktig del i studenternas framtida yrkesliv. Denna internationalisering är därav en av de satsningarna som Göteborgs universitet jobbar med i och med den nya lärarutbildningen. LUN nämner även att denna internationalisering kan ske på tre olika sätt; genom fältstudier, som VFU eller genom att skriva sitt examensarbete utomlands. Utöver dessa metoder kan studenter även göra utbyte inom vissa ämneskurser (2013:4-5), men detta sker då separat från lärarprogrammet i sig. Specifikt så står det däremot inte mycket i introduktionerna av programmen, förutom för ämneslärarprogrammet där ett internationellt perspektiv anses ska finnas i den undervisning studenterna gör som verksamma (LUN 2013:15).

Till skillnad från Lp01 så har studenter som påbörjat den nya lärarutbildningen Lp11 bara möjlighet att göra VFU utomlands i VFU 3, oavsett vilken inriktning och åldersgrupp. Detta innebär att studenter som läser till förskolelärare i så fall åker under termin 4, medan studenter som läser till ämneslärare mot gymnasiet åker ett år senare, under termin 6.

Inriktning	Kurs	Termin
Förskollärarprogrammet	VFU 3	4
Grundlärarprogrammet, fritidshem	VFU 3	5
Grundlärarprogrammet, F-3	VFU 3	5
Grundlärarprogrammet, 4-6	VFU 3	5
Ämneslärarprogrammet, 7-9	VFU 3	5
Ämneslärarprogrammet, gymnasiet	VFU 3	6
Yrkeslärarprogrammet	VFU 3	6

För lärarprogrammet Lp11 så skiljer GU på verksamhetsspannen så alla nivåer har olika utbildningsplaner och examensmål enligt examensordningen SFS 2013:1118. Dock så finns inga examensmål som är relaterade till internationalisering i dessa heller. Utöver det mål som även fanns i Lp01 (se ovan) så kan också följande mål för grundlärarprogrammet kan diskuteras ur ett internationellt perspektiv:

visa förmåga att ta till vara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling (LUN 2014B:6, 9).

Detta mål gäller även för ämneslärarprogrammet och för yrkeslärarprogrammet.

2.3 Styrdokumenten: Den svenska skolan i en global värld

Begreppet internationalisering förekommer både i alla läroplaner för den svenska skolan. De nämner alla att den ökade rörligheten över gränser och en ökad kulturell mångfald gör att elever ständigt möter människor som inte delar samma bakgrund som de själva. Detta ställer krav på att skolan skall verka för att stärka elevers och personals förmåga att verka i detta sammanhang.

I läroplanen för förskolan (Lpfö98) står det att förskolan ska ”inspirera barnen att utforska omvärlden” (Skolverket, 2010:6) och att den ska hjälpa barn att utveckla deras förmåga att ”ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation”, och ”förståelse för att alla människor har lika värde oberoende på social bakgrund” (2010:8). I grundskolans läroplan står det dessutom att skolan ska ha ett internationellt perspektiv för att ”skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter och kultur- och nationsgränser” (Skolverket, 2011A:9). Läroplanen för gymnasieskolan utvecklar ytterligare detta och det går att läsa att skolan bör främja ”internationella kontakter och utbildningsutbyten med andra länder” (Skolverket, 2011B:4). Gymnasieskolan skall även verka för att varje elev ”har kunskaper om internationell samverkan och globala samband och kan bedöma skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv (2011B:10).

Av detta kan man läsa att en lärare som ska verka i den svenska skolan borde och skall själv vara insatt i hur och varför ett internationellt perspektiv på lärande är viktigt. I följande avsnitt presenteras forskning på hur och varför en internationalisering av lärarutbildningen kan vara en metod för att lärarstudenter skall kunna uppnå detta för att sedan kunna vara väl förberedd på att hantera sådana frågor i sitt aktiva yrkesliv.

3. Tidigare forskning

Forskning om internationalisering av universitetsutbildning och lärarutbildning specifikt är frekvent internationellt men svensk forskning är relativt ovanligt. Dock är majoriteten av denna forskning baserad på undersökningar gjord på studenter som har varit utomlands under sin utbildning eller studier av hur styrmedel och lärarutbildare anser att denna internationalisering ska se ut. Få, om några, studier har fokuserat på vad studenter har för attityder till en internationalisering innan de gjort sitt utbyte eller på studenter som inte alls varit utomlands under sina studier. I och med detta består detta avsnitt av forskning på hur en internationalisering av universitetsutbildning kan se ut och vilka resultat detta har för studenterna som deltagit.

Avsnittet består av tre delar där den första består av en sammanfattning av internationell forskning om internationalisering i allmän universitetsutbildning. Del två består av internationell forskning om internationalisering av lärarprogrammet och i sista delen presenteras svensk forskning på båda områdena.

3.1 Internationell forskning om internationalisering i allmän universitetsutbildning

For educators the challenge of the 1990s is to deliver not just education for citizenship of a pluralist democracy, but education for active global democracy, /.../ contributing to the achievement of democratic values and behaviour in pluralistic societies and in a culturally diverse world (Lynch 1992: 2)

Kauffmann m.fl. (1992) har med en fallstudie i kombination med tidigare forskning studerat hur studenter utvecklas av att göra utbytesstudier i sin utbildning. De skriver att det finns många positiva effekter av att studenter åker utomlands under sina studier. De mer traditionella är ökad språkkunskap, fördjupad kunskap i sin inriktning och ett större intellektuellt perspektiv (s. 33-48). Författarna menar även att utlandsstudier bidrar till att studenter utökar sitt internationella perspektiv, som i sin tur sedan på lång sikt bidrar till förbättrade internationella relationer och global förståelse (1992: 56). Dock menar de att det finns vissa villkor som måste uppfyllas för att en sådan förståelse ska utvecklas. För individerna krävs det att de hamnar i en miljö där de blir hjälpta, åtminstone under den första tiden, och att det finns en möjlighet till att knyta kontakter på en mer personlig nivå. Utöver detta behöver studenterna, enligt författarna, redan innan utbytet ha en positiv inställning till deras värdland, ha möjlighet till en längre utbytesperiod på minst 6 månader och en viss kunskap om värdlandets kultur (s. 58-59).

Förutom detta internationella perspektiv så utvecklas även studenter på utbyte på ett personligt plan (Kauffmann m.fl. 1992:92). Hur denna utveckling ser ut och hur stor den är beror på faktorer på både ett individuellt plan och på hur uppbyggnaden av utbytet ser ut. Kauffmann m.fl. (1992) drar slutsatsen att de villor som påverkar detta är hur ”developmentally mature”, mogen, en student är innan utbytet påbörjades. En mindre mogen student som däremot fördjupar sig mycket i kulturen i värdlandet är den student som mest kommer utvecklas personligt. En mer mogen student kommer däremot att utveckla en mer sofistikerad internationell förståelse, enligt författarna (1992:91-92).

Kitsantas (2004) studerade vilken inverkan utbytesstudier har på studenters interkulturella färdigheter och globala förståelse genom en kvantitativ undersökning av 232 studenter. Studenterna fick svara på frågor om hur de själva uppfattade dessa färdigheter både före och efter sina utbytesstudier. Författaren menar att studenter som deltagit i utbytesprogram har större förståelse för tvärkulturella färdigheter och även en mer utvecklad global förståelse.

Mer specifikt menar hon att dessa utbytesprogram bidrar till att förbereda studenterna för att leva i och bidra till en ökad internationell förståelse. Författaren menar dock att målen studenterna själva har med utbytet har störst betydelse för hur stor utvecklingen av dessa färdigheter blir, och i synnerhet hur stort ansvar de själva tar för sitt eget lärande.

3.2 Internationell forskning om internationalisering i lärarprogrammet

Goodwin menar att det finns tre olika argument om varför en internationalisering av lärarutbildningen är viktig. Det första är för att eleverna i klassrummen idag är mycket mer heterogen än den tidigare varit, nästan oavsett i vilket land skolan är i. Det andra argumenter är att inte bara elever är har en större mångfald, utan också de lärare och andra som är verksamma i skolan kan vara av större mångfald än tidigare. Det tredje argumentet hon nämner är att elever inte bara kommer från fler delar av världen idag, utan att de också kommer med olika bakgrund och förutsättningar som kräver att läraren kan anpassa sig efter dessa (2012:21) Goodwin anser att för att lärare ska lyckas med att konfrontera sina fördommar för att kunna undervisa en heterogen klass så krävs det att lärarutbildningen blir obekvä, alltså ge rum för studenter att förhålla sig till frågor om rasism, klassism etc. för att kunna utbilda demokratiska lärare (2012:26).

Många studier har visat på hur lärarstudenter kan gynnas utav både utbytesstudier och praktik utomlands. Studier har visat att lärarstudenter som genomfört studier av något slag utomlands har större karriärmöjligheter och ofta känner större självfullbordan än lärarstudenter som inte gjort det (Martens, M.J. 1991 i Mahon, J. 2012: 9). Även ett kort utbyte har en positiv effekt hos lärarstudenter då de har visats få större självförtroende, ökad respekt för olikheter och fått en större förståelse för vikten av god kommunikation (Pence & Macgillivray 2008; Willard-Holt 2001 i Mahon, J. 2012:9). Mahon skriver även att när lärarstudenter får möjlighet att erfara en annan lärarfilosofi och nya pedagogiska tekniker så lär de sig även mer om sig själva och får därigenom större självförtroende, ny kompetens och större förståelse för både lokal och global mångfald (2012: 9).

Merryfield (2000:435-437) belyser att de lärare som ingick i hennes studie, där lärare som arbetade med multikulturell utbildning och global utbildning fick delge de händelser som fört dom in på just det spåret, ofta berättade om hur deras liv och idéer förändrades av att de varit i ett annat land än deras hemland. De flesta nämnde även att de genom denna möjlighet fick tillfälle att reflektera över sig själva och de som hade längre tid i utlandet även började utveckla nya perspektiv i och med deras fördjupning i den andra kulturen. Merryfield menar även att motsägelser, nya kunskaper om ojämställdhet och reflektion och nyskapande på och av sin egen identitet också kan framkomma efter utbyte eller liknande i andra länder. Lärarna i studien hade även upplevt känslan att vara utanför, att vara annorlunda från de som lever i det andra landet.

Cushner (2007:33-37) skriver att det är typiskt för lärarstudenter att inte bara lära sig mer om sig själva men även att de lär sig mer om sin egen kultur genom en internationaliserad utbildning. Detta menar Cushner leder till större medvetenhet om internationella angelägenheter men även att de får tillfälle att se sitt hemland och sitt liv ur ett annat perspektiv. Han menar dock att alla studenter inte har lika mycket att lära från ett utbyte, utan att engagerade studenter som aktivt reflekterar över deras upplevelser och försöker att anpassa dessa perspektiv till ny kunskap är de som gynnas mest. Han belyser även att erfarenhet är det som skapar effektiv interkulturell förståelse. Att veta något och uppleva något är olika och därav är det viktigt att studenterna får uppleva själva den nya kulturen och landet. Dessutom påpekar Cushner också att lärarstudenter som får undervisa utomlands kan skapa kontakter och relationer som de kan dra nytta av i framtiden.

Brindley, Quinn och Morton (2009:351) noterar att lärarstudenterna i deras studie alla reflekterade över ett antal specifika aspekter på skola, pedagogik och lärande. I deras studie så var studenterna tvungna att ifrågasätta deras förutfattade antagningar om skillnader mellan elever i deras hemland och elever på deras utbytesskola. Detta, menar författarna, innebar att studenterna senare reflekterade över att det inte behöver finnas en bättre och en sämre lärandekultur utan att skillnader och likheter kan vara ett verktyg i att få ett nytt perspektiv på just lärande.

Fung King Lee (2011) gjorde en studie på 15 lärarstudenter som läst masterprogrammet i Engelska från Hong Kong. Dessa gjorde ett utbyte på sex veckor till Nya Zeeland. Programmet studenterna deltog i syftade dels på att utveckla studenternas språkkunskaper men också till att ge studenterna möjlighet att undervisa utomlands (2011: 3-4). Resultatet av studien visar att majoriteten av studenterna tyckte att utbytet gett dem en djupare förståelse för undervisning och även en djupare förståelse för Nya Zeelands skolsystem. En stor majoritet tyckte även att utbytet gett dem större förståelse för värdlandets kultur (Fung King Lee 2011: 6-7). Författaren rekommenderar även att lärarutbildningarna skall ge möjlighet för lärarstudenter att göra ett utbyte utomlands (2011: 18).

Palmer & Menard-Warwick (2012) gjorde en studie på 11 lärarstudenter från Texas där alla studenter använde sig av en dagbok för att dokumentera sin fyra veckor långa utbyte i Mexiko där sedan alla inlägg kommenterades av läraren. Studiens syfte var att undersöka i vilka sätt som studenter såg samband mellan deras situation i en ny kontext och språk, d.v.s. Mexiko och spanska, och deras framtida jobb med elever från invandrarbakgrund. Vidare var de intresserade av att se vilka typer av erfarenheter som fick studenterna att reflektera över immigration, kultur och språk (Palmer & Menard-Warwick 2012: 17-20). Författarna menar att resultatet visar på att fyra veckors utbyte är för kort tid för att studenter ska få ett brett internationellt perspektiv på hur makt och status påverkar jämställdheten i klassrum. Däremot såg de att studenterna reflekterade över hur deras situation kan liknas med elever från andra länder (2012: 23-24).

3.3 Svensk forskning om internationalisering i allmän universitets- utbildning och i lärarprogrammet

Wojtowicz m.fl. (1985) hade som uppgift att lämna förslag om hur en internationalisering av lärarprogrammet skulle kunna se ut till planeringsnämnden för lärarutbildning vid Linköpings universitet. För att uppnå detta gjordes 1984 en enkätundersökning där lärarutbildare var respondenter och senare, då svarsbortfallet på denna undersökning var stor, en kombinerad enkät- och intervjuundersökning bland respondenterna som ej svarat på den tidigare enkäten. Det framkom att lärarutbildarna tyckte att det var viktigt att utbildningen skapar förståelse för andra länder, kulturer och levnadssätt samt skapa ett engagemang för fred och "global hushållning" (1985:12-22).

Batelaan m.fl. (1992) utvärderade den nya lärarutbildningen som kom 1988. De fann att frågor som interkulturell utbildning och internationalisering inte nådde upp till de mål som utbildningen satt upp. Fortsatt menar författarna att studenternas tidigare erfarenhet av multikulturella miljöer hade stor betydelse för hur motiverade de var att bredda sina kunskaper i dessa frågor. De föreslog även att universiteten i Sverige skulle utveckla utbyten för både studenter och lärare för att skapa förståelse för utbildning i multikulturella samhällen (1992:83-89).

1999 publicerade Högskoleverket (HSV) en rapport kallad ”Utlandsstudier – till vilken nytta?” vars syfte var att ”identifiera effekter (fördelar och nackdelar) av utlandsstudier ur studenternas- och arbetsgivarnas perspektiv ” (HSV 1999:9). Rapporten visade att en majoritet av studenterna, både freemovers och utbytesstudenter, såg personliga fördelar av att ha gjort ett utbyte. Studenterna i undersökningen uppgav att de fått ”ökat självförtroende, ökat intresse för andra kulturer och ökad självkänsla”. Däremot så hade utbytesstudierna mindre påverkan på deras val av yrke och studieinriktning. (HSV 1999:14). I rapporten framgår också att arbetsgivare inte haft utlandsutbildning som krav för anställning men att en överväldigande majoritet av studenterna uppgav att utbytet uppskattades av deras arbetsgivare. Arbetsgivarna i undersökningen menade att de värdesätter effekter av utlandsstudier som de anställda har, t.ex. internationella kontakter och ökad kulturell förståelse. (HSV 1999:17-19). I rapporten framkommer även att internationalisering ”är positivt för staten och för utvecklingen i samhället” (HSV 1999:20).

I statens offentliga utredning ”En hållbar lärarutbildning” (SOU 2008:109) står det att lärarutbildningarna borde verka så att ”fler studerande reser utomlands” och att internationalisering ”bidrar till att höja utbildningens kvalitet och främjar kulturell förståelse”. Vidare belyser den att inte bara kunskaper om utan även erfarenheter av och färdigheter i att vistas i en internationell arbetsmiljö är viktigt. Trots detta så går det att läsa att lärarstudenter under längre tid varit ”den studerandegrupp som i minst utsträckning förlagt delar av sin utbildning utomlands” (SOU 2008: 195). Det står även att mobilitet borde vara en självklarhet i läraryrket, vilket kan hjälpa till att göra yrket intressant för högpresterande elever.

Att lärarstudenter i Sverige inte gör utbyten utomlands förklaras i utredningen som ett resultat av seminarietraditionen i lärarutbildningen men också på grund av avsaknaden av forskning inom området. Svårigheter som att hitta lämpliga kurser och placering belyses också. Utredningen menar även att ”det internationella inslaget i lärarutbildningen måste stärkas på alla nivåer och utgöra en del av de förväntade lärandemålen” (SOU 2008: 368-370).

Jan-Olof Nilsson skrev 2012 en rapport kallad ”Alla talar svenska – om lärarutbildning och internationalisering” i vilken han kritiserar Sverige då han tycker att det bedrivs för lite forskning på området internationalisering och lärarutbildning (Nilsson 2012: 19). Författaren visar statistik på att endast 13 procent av studenterna vid ett svenskt lärosäte läsåret 2004/05 hade gjort studier utomlands. Han menar att det krävs ”forskning för att ge svar på varför det inte har förekommit någon forskning” och avslutar rapporten med att säga:

Det krävs forskning som studerar implementering av strategier och handlingsplaner, forskning om möjligheter och hinder, och hur att överkomma hindren. Och det krävs utvärderingar av olika insatser som gjorts och därmed också jämförelser mellan olika lärosäten. Och det skulle vara mycket intressant att jämföra den forskningen som bedrivs internationellt med de strategi- och policydokument som formulerats. Men, någon forskning om ovanstående tycks inte förekomma i Sverige. Det behövs. Det behöver lärarutbildningarna! (Nilsson 2012:57)

Projektet ”VFU i Nairobi” som genomfördes av Göteborgs universitet från höstterminen 2009 till och med vårtermin 2012. Projektet hade totalt 79 studenter på fem olika skolor i Nairobi som genomfördes under 3 veckor varje termin. Studenternas tyckte efteråt att projektet varit mycket lärorikt och att de fått nya perspektiv på världen och Sverige. Positiva personliga effekter uppgavs också av studenterna. Negativa effekter var mer konkreta problem, såsom tiggeri på skolorna och kommunikationsproblem (Tedeberg 2012).

4. Metod

I detta avsnitt kommer jag redogöra för denna uppsats vetenskapliga process och de val som gjorts under skrivandet för att besvara de forskningsfrågor som är formulerade i 1.2.

4.1 Val av metod

Som undersökningsmetod valde jag att göra en kvantitativ undersökning och mer specifikt en enkät för att nå en större grupp respondenter för att kunna jämföra och kunna upptäcka eventuella mönster i deras svar. Kvalitativa intervjuer är också en metod för att urskilja detta men detta skulle innebära att urvalsgruppen skulle av nödvändighet bli förhållandevis liten och därmed riskerar intervjuaren att respondenternas svar skulle ha otillräcklig spridning för att kunna besvara frågeställningarna i denna undersökning. Jag anser även att en enkät där respondenterna får besvara frågor på datorn kan ge en mer objektiv bild av hur, i detta fall, lärarstudenterna faktiskt tycker om internationalisering av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Som ovan nämnt, valde jag att underlätta besvarandet av frågorna genom att konstruera en webbenkät. Detta innebär också att resultatbearbetningen av svaren underlättas. Då respondenterna i denna undersökning till stor del är förtrogna med digitala verktyg så förväntas detta val ha en positiv effekt på svarsfrekvensen. Jag valde att skapa enkäten genom Google Documents för att det är enkelt verktyg för att skapa olika typer av frågor, då min undersökning bestod både av flertal olika frågetyper. Valet av webbenkät ansåg jag vara positivt utifrån ett anonymitetsperspektiv då respondenterna själva kunde välja när och var enkäten skulle besvaras utan att jag närvarade i de lokalerna där detta skedde. Eftersom svaren automatiskt samlades in och lagrades på samma konto som enkäten låg på så fanns inte heller en chans att svaren skulle komma bort eller förloras. Redan innan undersökningen påbörjades så var jag medveten om att en nackdel av kvantitativa metoder är att ett stort bortfall är möjligt. För att undvika detta försökte jag skapa en enkät som inte tog allt för lång tid att besvara och där frågorna var lätta att besvara utan min hjälp (Bryman, 2011). Dessutom gjordes alla frågor i enkäten som skulle besvaras av alla respondenter obligatoriska, d.v.s. att respondenterna inte kunde slutföra enkäten utan att svara på dessa frågor, för att minska det interna bortfallet (Ejlertsson, 1996:22).

Då frågeställningarna till denna undersökning leder till att mönster i studenternas tidigare val av utbildning, deras upplevelser på VFU och deras attityder kopplas ihop så ansågs det lämpligt att välja en kombination av kvantitativa och kvalitativa frågetyper i enkäten (Jfr Trost, 2012). De frågor där studenterna fick välja svarsalternativ enligt en skala med fasta alternativ kan anvisas värden som möjliggör kvantitativa mätningar. De kvalitativa metoderna tillämpas senare i resultatbearbetningen där svaren på de olika delarna av enkäten sätts i relation till varandra och därav skapar mönster.

Eftersom enkäten skickades ut via mejl så kunde både kostnaden för studien begränsas då varken kopierings-, porto-, eller resekostnader tillkom för att få in svaren. Utöver detta kunde även tiden för svaren förlängas då enkätundersökningar ofta kräver mindre tid för att göra en datainsamling samt att tiden för materialbearbetning också är kortare än för andra metoder (Ejlertsson, 1996)

4.2 Utformning av enkäten

Många enkäter börjar med bakgrundsfrågor för att senare lättare kunna dela in respondenternas svar efter olika variabler och presentera detta i undersökningen (Ejlertsson, 1996:74). I denna undersökning ombads lärarstudenterna att ange sitt kön, om lärarprogrammet var deras förstaval när de sökte till utbildningen, när de påbörjade lärarprogrammet, vilken ålders- och verksamhetsspann de läser mot, sin/sina inriktningar, i hur många kurser de haft VFU, om de varit på utbyte under sin studietid och om de gjort VFU utomlands under sin studietid. Då frågorna i början är sakfrågor så finns liten anledning att tro att studenterna skulle välja att avbryta enkäten redan i detta skede. De frågor som rör attityder kommer senare i enkäten just av denna anledning.

Majoriteten av de resterande frågorna är även de i stor grad strukturerade och standardiserade för att så enkelt som möjligt kunna sammanställa svar och uppnå bättre generaliserbarhet. Avsnitten av enkäten som rör tidigare erfarenheter av VFU samt åsikter om VFU utomlands består av påståenden med viktade svarsalternativ där lärarstudenterna bade kryssa i sina svar på en skala av fem steg.

Enkäten innehåller frågor uppdelade i följande avsnitt:

- Avsnitt ett består av nio frågor som syftar till att samla in bakgrundsinformation om respondenten (för detaljer se ovan).
- Avsnitt två består av en fråga indelat på 15 påståenden som berör studenternas åsikter om den VFU de genomfört under sin utbildning hittills. Denna del syftar endast på VFU de gjort i Sverige.
- Tredje avsnittet behandlar respondenternas attityder till VFU utomlands. Detta avsnitt består återigen bara av en fråga, som är indelat i 16 påståenden. Viktigt att påpeka är att även studenter som gjort VFU utomlands ombads att svara på dessa frågor men utifrån deras åsikter INNAN denna VFU gjordes.
- Det fjärde avsnittet består av fyra frågor där de första två bara besvaras av de studenter som EJ varit på VFU utomlands under sin utbildning och handlar om studenternas krav på plats och tid för att vela göra VFU utomlands. De övriga två frågorna besvaras av alla studenter och handlar om vilka positiva samt negativa effekter studenter kan se av att ha gjort VFU utomlands.
- Det femte och sista avsnittet handlar om studenternas framtid och består av tre frågor.
- Enkäten består till sist av en plats där studenterna själva kan skriva ner åsikter eller tankar som uppkommit under besvarandet av enkäten.

I resultatet presenteras svaren samlade efter de avsnitt som presenterats ovan. Enkäten i sin helhet finns i bilaga (2).

Det första avsnittets frågor används för att visa på den bredd som finns hos respondenterna i studien för att kunna vägas mot det bortfall som finns i studien men också för att studien ska vara mer genomskinlig. Det andra avsnittet kombineras med det följande avsnittet för att leta samband och mönster mellan respondenternas motivation till en internationaliserad VFU och deras åsikter om den VFU de gjort tidigare i utbildningen. Det fjärde avsnittet ska dels visa på förutsättningar studenter ställer för att vela göra VFU utomlands och också för att urskilja positiva och negativa effekter som studenter upplever de skulle få utav ett sådant utbyte. Det femte avsnittet används i koppling till de tidigare för att visa på om respondenterna i studien i framtiden planerar att vara verksamma inom den svenska skolan eller om de har andra planer.

4.3 Urval av respondenter

Jag valde respondenter som läser antingen kursen LAU390 eller LAU395 på Göteborgs Universitet vårterminen 2014. För att få en så stor spridning som möjligt bland lärarstudenterna så valde jag att använda mig av båda kurserna, eftersom majoriteten av studenterna på LAU395 är riktade mot äldre åldersnivåer. Att använda sig av båda kurserna förväntades också ge större spridning i bakgrundsfrågor som kön och när de påbörjade sin utbildning.

För att undvika att allt för många faktorer inverkar valde jag att inte dela ut enkäten till studenter som läser den nya lärarutbildningen Lp11 med anledning till det som diskuterades i bakgrunden till denna undersökning (se 1.4). Utöver detta valde jag även att inte skicka ut enkäten till studenter som läser LSÅ600 då studentantalet ändå är strax över 300 stunder och även med ett naturligt bortfall medräknat så är det i överkant på vad som kan bearbetas inom ramen för denna undersökning. Eftersom alla studenter är i slutskedet av sin utbildning så kan det även anses vara troligt att studenterna har personliga åsikter och tankar om VFU som är en ständig del utav lärarprogrammet. Av denna anledning lämpar sig en undersökning om just lärarstudenters attityder till VFU väldigt bra för respondenterna i denna studie.

Undersökningen genomfördes under vårterminen under tiden då alla respondenter skriver sina egna arbeten. Av detta skäl kan ett större bortfall vara troligt då det inte förväntas att alla regelbundet använder sig av Göteborgs universitets mejltjänst eller att de inte anser sig ha tid att besvara en enkät under deras eget uppsatsskrivande.

4.4 Insamling av data och genomförande

Enkäten sammanställdes enligt beskrivningen i 3.2 och korrekturlästes externt. Då enkäten anpassades till Google Documents var vissa små ändringar nödvändiga eftersom webbsidan inte kunde utformas som enkäten såg ut tidigare.

På grund av tidsramen för denna undersökning gjordes endast en mindre pilotstudie två lärarstudenter fick svara på frågorna under min närvaro. Efter detta korrigerades formella fel och tiden det tog att besvara enkäten kunde uppskattas. De resultat som pilotstudien gav analyserades endast översiktligt och resultaten finns inte med i resultatet som diskuteras i denna studie.

För att nå respondenterna kontaktades studievägledaren för båda kurserna via mejl och fick genom hen enkäten och tillhörande följebrev utskickat till alla respondenter. Detta innebar att jag inte kunnat påverka vilka studenter som svarat på enkäten och inte heller haft direktkontakt till dessa. I följebrevet fanns dock kontaktuppgifter dit respondenterna kunde vända sig ifall de skulle ha frågor om enkäten eller undersökningen.

En påminnelse om enkäten skickades ut den 29 april, två veckor efter första mejlet skickades ut och fyra dagar innan enkäten skulle stängas. Detta för att minimera effekterna av ett bortfall.

Enkäten var tillgänglig under 19 dagar i april 2014. När tiden utsatt för undersökningen var slut så stängdes enkäten och inga nya svar kunde skickas in.

4.5 Bortfall

Enkäten skickades ut till lärarstudenter som VT-14 läser kurserna LAU390 eller LAU395. Totalt fick 301 studenter (varav 198 studenter från LAU390 och 103 studenter från LAU395) enkäten och 46 av dessa studenter valde att besvara den. Detta innebär ett externt bortfall på strax under 84 procent. LAU390 studenterna har ett bortfall på 84,3% och LAU395 studenterna 85,4 procent.

I *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* problematiseras bortfall i studier med slumpmässigt urval av respondenter och det står att ett bortfall ”i princip inte [ställer] till några problem om det är litet eller åtminstone jämt fördelat över olika typer av analysenheter” (2012: 185). I denna studie så hade båda urvalsgrupperna ett externt bortfall på ungefär 85 procent, vilket innebär att bortfallet är jämt fördelat vilket förminskar det problem som ett stort bortfall medför. För att tydligt visa på respondenternas bredd så finns i resultatavsnittet en detaljerad presentation av respondenternas bakgrund.

Frågorna som besvaras av alla studenter i studien gjordes obligatoriska för att undvika ett internt bortfall. Endast en student valde att inte besvara två frågor, närmare bestämt de två öppna frågorna i slutet av enkäten. Övriga frågor har inget internt bortfall.

4.6 Validitet och reliabilitet

I denna studie ville jag undersöka vilka attityder lärarstudenter vid Göteborgs universitet har till en internationaliserad verksamhetsförlagd utbildning. Genom denna enkät anser jag att jag kunnat besvara de frågeställningarna jag hade för denna undersökning. På grund av detta anser jag att undersökningen har en relativt hög validitet. På grund av att enkäten bestod till stor del av slutna frågor så har jag fått material att jämföra studenterna emellan. Dessutom så har de öppna frågorna gett en inblick till personliga åsikter och tankar som styrkt den analys som gjorts. Däremot så har enkäten en låg extern validitet då bortfallet är för stort för att utesluta att en ny undersökning skulle få ett annat resultat.

Reliabilitet i en undersökning innebär att en annan forskare skall kunna få samma resultat med samma material. För att få bättre reliabilitet så har resultatet av denna studie jämförts med den tidigare forskning som gjorts och presenterats i avsnitt 3.

4.7 Etiska överväganden

Under den tid som denna undersökning pågått har överväganden om forskningsetiska frågor gjorts. Jag har utgått från de etiska principer som forskningsrådet Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets (HSFR) publicerat. Dessa principer innehåller fyra krav som skall följas när respondenter tillfrågas om att delta i en studie; frivilligheten i deltagandet, syftet med undersökningen, konfidentialitet och hur informationen kommer bearbetas (Vetenskapsrådet, 2007). För att uppfylla detta så skickades enkäten ut tillsammans med ett följebrev (se bilaga 2) som innehöll nödvändig information om dessa fyra krav.

Kvantitativ forskning har en fördel över kvalitativ forskning i frågan om konfidentialitet eftersom det är lättare att garantera att respondenterna är anonyma i en kvantitativ forskning (Bryman, 2011). Då resultaten samlades in digitalt utan mitt deltagande så är svaren anonyma och individer i studien kan inte knytas till de svar som lämnades. De bakgrundsfrågor som ställdes är generella för att svaren inte skall kunna härleda en specifik respondent. Svaren förvaras även på ett konto som kräver lösenord vilket är ett säkrare förvaringssätt än om

enkäten genomförts på papper. Den information som samlades under studien används endast i forskningssyfte vilket uppfyller Vetenskapsrådets nyttjandekrav.

4.8 Redovisning av resultatet och diskussion

Enkätsvaren i denna studie presenteras kvantitativt i frekvenstabeller och cirkel- och stapeldiagram som redogörs för och bearbetas kvalitativt för att framhäva svar och mönster som kopplas till frågeställningarna för studien. Tolkningen av resultaten diskuteras i text för att kunna lyfta fram de aspekter som är mest relevanta och sätts i samband till svar i andra betydelsefulla frågor.

Resultatet omfattar mycket data som kunnat redovisas mer sammanfattande. Att jag valt att inte göra detta är på grund av två anledningar; det stora bortfallet och för att visa på den bredd som respondenterna ändå har trots detta bortfall. En enkätstudie med stort bortfall löper risk att inte visa ett generaliserbart resultat, vilket denna studie inte heller gör, men genom att visa den bredd som respondenterna har i 5.1 så är studien mer genomskinlig för andra analyser av resultatet av andra forskare.

Resultaten kommer sättas i samband till den teoretiska bakgrunden samt tidigare forskning som presenterades i avsnitt 3. Målet med detta är att visa hur resultatet i denna studie förhåller sig till tidigare forskning om internationalisering av läroprogram etc.

5. Resultat

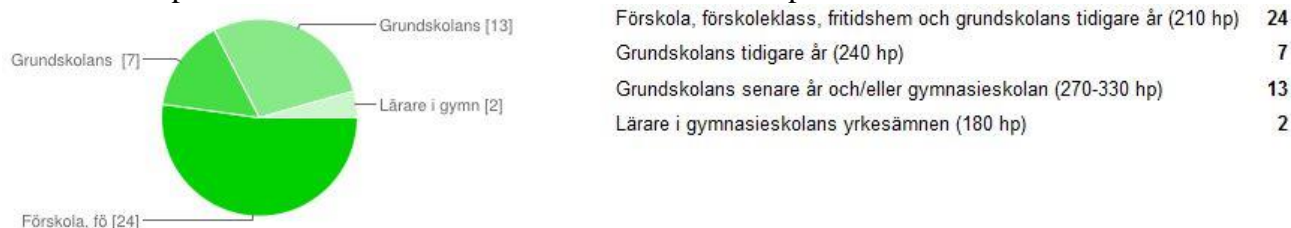
Enkäten som respondenterna besvarat bestod av 5 huvudområden (se avsnitt 4.2) och kommer presenteras i denna ordning nedanför. Svarsprocenten var tyvärr väldigt låg (15 procent) men endast två frågor hade ett internt bortfall från en student.. Enkätens resultat redovisas med cirkel- och stapeldiagram samt med frekvenstabeller. Diagrammen används för att åskådliggöra skillnader och likheter inom urvalet.

5.1 Del 1: Bakgrundsinformation

Totalt svarade 46 studenter på enkäten. Av dessa är 76 procent (35) kvinnor och 24 procent (11) män. En överväldigande majoritet, 93%, hade lärarutbildningen som första val när de sökte till universitetet. Endast 3 av de 46 lärarstudenterna som besvarade enkäten påbörjade sin utbildning före HT-07.

Vad gäller studenternas framtida yrkesliv så uppger 52 procent (24 studenter) att de kommer arbeta mot förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år. Den näst största urvalsgruppen är blivande lärare mot grundskolans senare år och/eller gymnasieskolan med 28 procent (13 studenter). Blivande lärare i grundskolans tidigare år utgör 15 procent (7 studenter) och 4 procent är lärare som specifikt läser för att bli lärare i yrkesämnen vid gymnasieskolan.

Tabell 1. Respondenternas framtida ålders- och verksamhetsspann

Av studenterna som läser inriktningar mot de yngre åldrarna så är specialiseringen Barn och ungas uppväxtvillkor (BAUN) den mest frekventa, 29 procent (9) av studenterna läser den. Därefter kommer inriktningar som Svenska för tidigare åldrar med 13 procent (4 studenter), Skapande verksamhet för tidigare åldrar (SKVE) som också utgör 13 procent. So, matematik och svenska, Kunskap och fantasi och Människa, natur och samhälle (MÄNA) utgör 9,6% vardera.

Studenter som läser mot äldre åldrar är totalt 15 och av dessa så har 33,3 procent (5) studenter Samhällskunskap som inriktning. Därefter kommer svenska och geografi som båda utgör 26,6 procent (4 studenter) vardera.

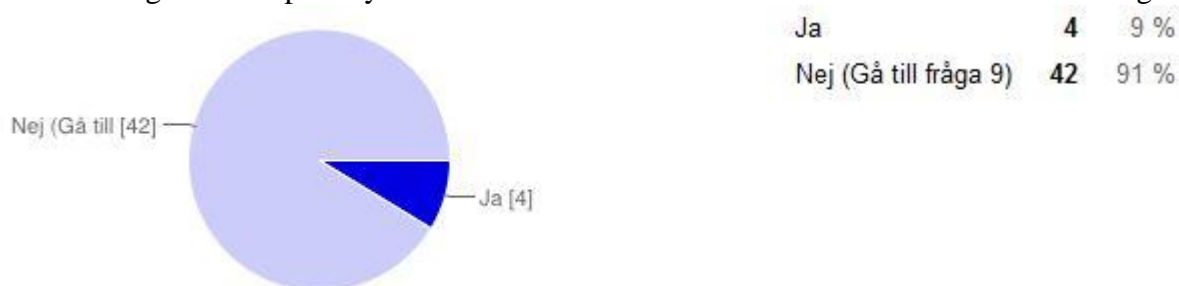
Respondenterna har alla gjort VFU under sin utbildning men beroende på inriktning har de haft fler eller färre av sådana tillfällen. Fördelningen bland studenterna ser ut såhär:

5 kurser	41%
6 kurser	20%
7 kurser	28%
8 eller fler kurser	11%

Hur många VFU-tillfällen de har kan också ha stor betydelse om studenterna är positiva till att göra VFU utomlands eller inte. Detta analyseras vidare i avsnitt 6.

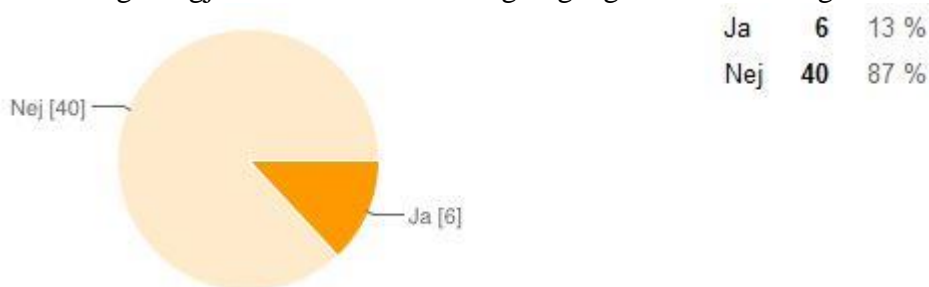
En viktig aspekt av bakgrundsinformationen från respondenterna var att få reda på hur många av dem som tidigare haft möjlighet att göra ett utbyte utomlands omfattande minst en termin av sin utbildning. Av 46 studenter så svarade endast 4 att de gjort ett sådant utbyte, d.v.s. 9 procent av respondenterna. Av studenterna som svarade Ja så gick två studenter på utbildningar riktade mot yngre åldrar och de övriga två på utbildningar mot äldre åldrar. Av studenterna som gjort utbyte har tre åkt till länder inom Europa och den sista till Australien.

Tabell 2. Jag har varit på utbyte till ett annat land under minst en termin av min utbildning

Nästa fråga ställdes för att avgöra hur många studenter som gjort VFU utomlands inom sin utbildning. Här svarade 6 studenter att de haft möjlighet till detta. Av dessa 6 studenter så var 4 inriktade mot yngre åldrar och 2 mot äldre åldrar. En student har haft möjlighet att åka utomlands två gånger.

Tabell 3. Jag har gjort VFU utomlands någon gång i min utbildning

I kombination med detta är det viktigt att belysa att de studenter som svarat Ja på frågan om utbyte inte var de som svarade Ja på frågan om VFU utomlands. Detta innebär att 10 studenter, ungefär 22 procent, av de sammanlagda 46 har haft möjlighet till en internationalisering i någon form under sin utbildning.

5.2 Del 2: Erfarenheter av VFU i Sverige under utbildningen

Tabell 4. Påståenden om vad du tycker och tänker idag efter du gjort din sista VFU-period. Procent.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Delvis avstånd	Helt avstånd
Jag kommer i mitt framtida yrke ha stor nytta av erfarenheter från min VFU	67	28	2	0	2
Jag skulle vilja haft mycket mer VFU under min utbildning	50	24	15	2	2
Min VFU har gjort att jag blivit ännu mer motiverad att bli lärare än jag var innan	48	24	13	9	7
Jag har trivts bra på min(a) VFU plats(er)	52	26	11	7	4
Jag har bara varit på åldersnivåer där jag planerar att undervisa i framtiden	70	15	7	9	0

Min VFU har fått mig att allvarligt fundera på att byta utbildning	7	9	0	24	61
Min VFU har fått mig att allvarligt fundera på att helt avbryta mina studier tillfälligt eller permanent	7	2	2	15	74
Jag har känt oro och ångslan inför VFU på grund av att jag inte vetat vad som förväntades av mig	11	28	17	22	22
Jag har varit orolig för att jag inte skulle uppnå de mål som krävdes av mig under minst en VFU period	7	20	15	20	39
Jag har alltid vetat vad jag ska göra praktiskt under min VFU period	9	28	28	28	7

Jag tycker att VFU är det viktigaste momentet i utbildningen	24	48	13	9	7
Jag tycker att det är svårare att uppnå målen för VFU än för de för HFU	2	11	35	13	39
Jag har fått tillfälle att reflektera kring mina praktiska erfarenheter från VFU	30	39	13	17	0
Jag tycker att lärarna på universitetet bör lägga mer fokus på att diskutera och prata om studenternas erfarenhet från VFU	30	33	22	9	7
Min VFU har alltid känts relevant för mitt framtida yrkesval	59	26	7	9	0

Denna tabell visar att studenterna i stor omfattning har liknande åsikter om påståenden om deras VFU under studietiden. Om man räknar ihop antingen *Instämmer helt* och *Instämmer delvis* alternativt *Delvis avstånd* och *Helt avstånd* beroende på frågan så har över 70% av studenterna svarat liknande. Några frågor visar dock att studenterna inte är överens. På påståendet ”Jag har känt oro eller ängslan inför VFU på grund av att jag inte vetat vad som förväntades av mig” så svarar 44% att de inte instämmer medan 39% svarar att de instämmer antingen delvis eller helt. På frågorna ”Jag har varit orolig för att jag inte skulle uppnå de mål som krävdes av mig under minst en VFU period” och ”Jag har alltid vetat vad jag ska göra praktiskt under min VFU period(er)” så svarar lika många studenter att de instämmer delvis som delvis tar avstånd till påståendet.

Som sammanfattning kan man dock se att majoriteten av studenterna är nöjda med den VFU de gjort under deras utbildning och att den känns relevant för deras framtida yrkesliv men att mer än hälften av studenterna, 66 procent, önskar att mer fokus låg på uppföljning av VFU:n även på universitetet och att 74 procent skulle vilja ha mer VFU än de haft.

Även värt att notera är att 16 % av studenterna har funderat att byta utbildning på grund av VFU:n i utbildningen. Även 9 % har funderat på att avbryta sina studier på grund av VFU:n. De studenter som säger att de funderat på att byta utbildning säger också att de inte trivts på sin VFU-plats vilket kan ha påverkat deras funderingar att hoppa av lärarutbildningen.

5.3 Del 3: Studenters åsikter om och attityder till en internationaliserad VFU

Tabell 5. Påståenden angående dina åsikter om VFU utomlands. Procent.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Delvis avstånd	Helt avstånd
Jag skulle gärna velat göra VFU utomlands	46	17	11	11	15
Jag är intresserad av att veta mer om vad studenter i andra länder gör på sin VFU	28	35	20	7	11
Jag tror att jag skulle kunna lära mig mycket som jag annars inte skulle om jag gjorde VFU utomlands	41	24	17	15	2
Jag tror att lärarutbildningen skulle främjas av att ge studenter större möjlighet att göra VFU utomlands	37	30	22	9	2

Jag skulle kunna tänka mig att undervisa i ett ämne (t.ex engelska) som inte är min inriktning på VFU utomlands	33	15	20	11	22
Jag skulle velat göra VFU utomlands men då bara som observator	4	24	35	22	15
Jag skulle velat göra en praktiskt VFU utomlands där jag fick undervisa	26	22	24	9	20
Jag skulle inte velat göra VFU utomlands men jag hade gärna åkt på studiebesök hos utländska lärosäten för att lära mig mer om deras lärarprogram	15	28	30	11	15
Jag tror att språket skulle vara ett för stort hinder för att jag skulle kunna göra VFU utomlands	0	26	7	22	46

Jag vet vilka möjligheter jag haft att göra VFU utomlands under min studietid	9	43	22	17	9
Lärarutbildningen borde göra mer för att informera studenter om VFU utomlands	24	33	26	11	7
Lärarutbildningen i allmänhet behöver ha mer internationellt perspektiv och fler gränsöverskridande samarbeten	24	39	28	7	2

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Delvis avstånd	Helt avstånd
Att göra VFU utomlands borde vara en obligatorisk del i lärarutbildningen	4	9	24	15	48
Jag tror inte att jag skulle ha mycket nytta av att ha gjort VFU utomlands i min framtid	2	9	24	28	37
Jag tycker att det är lämpligare att göra utbyten inom inriktningar istället för att göra VFU utomlands	4	9	50	24	13
VFU utomlands borde endast vara möjligt i kurser där ingen examination sker	2	11	39	9	39

Till skillnad från hur studenterna besvarade de tidigare frågorna om VFU de gjort i Sverige så är det större spridning på många av frågorna om VFU utomlands. Vissa frågor visar inte en majoritet på *Instämmer helt/Instämmer delvis* eller *Delvis avstånd/Helt avstånd*.

I de första fyra frågorna finns en majoritet på *Instämmer helt/Instämmer delvis* men den är endast mellan 63% till 67%. Det är anmärkningsvärt att hela 26% av studenterna (d.v.s. 12 studenter) som inte är intresserade av att göra VFU utomlands. Majoriteten av dessa tar också *helt avstånd*. De studenter som svarat *Helt avstånd* på den första frågan har även i lång utsträckning svarat att de inte är intresserad av att veta vad studenter i andra länder gör på sin VFU. Däremot svarar 43 procent av dessa studenter att de delvis eller helt instämmer att de skulle lära sig mycket på av att göra VFU utomlands.

De följande fem frågorna har en stor spridning på tre av fyra påståenden. Medan 48 procent av studenterna skulle kunna tänka sig att göra VFU i ett ämne som inte är i deras inriktning så vill 33 procent helst eller inte alls göra detta. Frågorna ”Jag skulle velat göra VFU utomlands som observatör” och ”Jag skulle velat göra en praktisk VFU med undervisning” skulle kunna tolkas som motsatser men medan 37 procent (17 studenter) svarat att de tar delvis eller helt avstånd till den första så svarar 48 procent (22 studenter) att de instämmer helt eller delvis på att de skulle velat göra en praktisk VFU. Att språket skulle vara ett stort hinder för att studenten skulle kunna göra VFU utomlands stämmer inte helt på någon av respondenterna men 26 procent instämmer delvis. En majoritet på 68 procent tycker dock att det bara skulle vara ett litet eller inget hinder alls för dem.

Ungefär hälften av studenterna (52 procent) menar att de har fått bra information och vetat vilka möjligheter de haft att göra sin VFU utomlands. Dock så säger 26 procent att de inte alls vet eller haft begränsad information om deras möjligheter. Trots att hälften av studenterna har svarat att de känt till möjligheterna så tycker lika många att lärarutbildningen borde göra mer för att sprida informationen. Endast 7 procent tycker att det inte behövs. Majoriteten av studenter (63 procent) tycker även att lärarutbildningen borde prioritera ett internationellt perspektiv mer än de gjort hittills. Endast 9 procent håller inte med om detta.

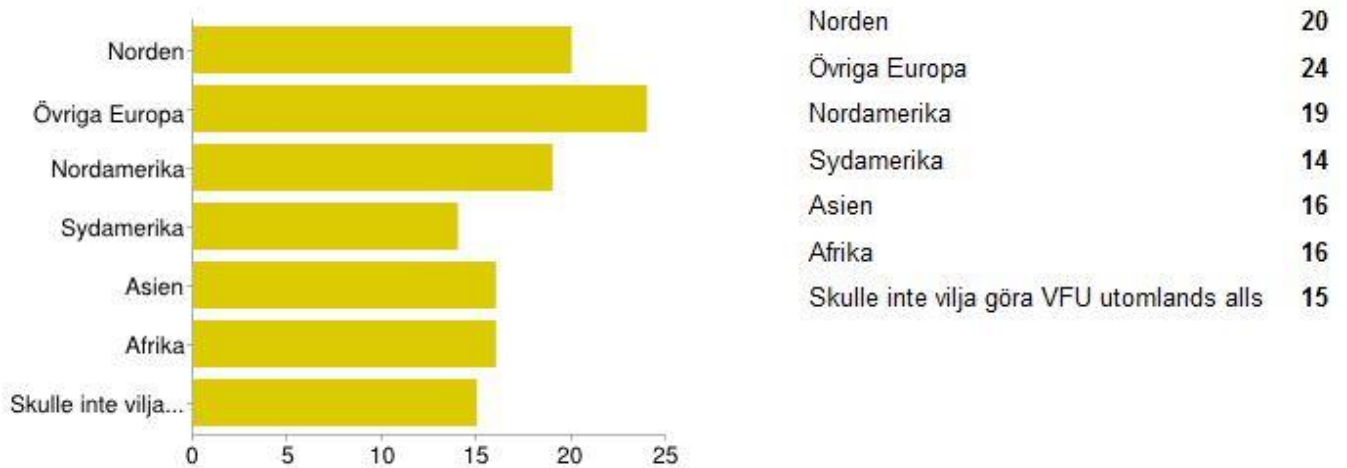
Studenterna tycker inte att VFU utomlands borde vara en obligatorisk del av utbildningen, bara 13 procent instämmer helt eller delvis på det påståendet. Samtidigt tycker 65 procent att de skulle ha nytta av att göra VFU utomlands.

5.4 Del 4: Studenternas åsikter om en internationaliserad VFU (fortsättning)

De första två frågorna besvarades endast av studenterna som ej gjort VFU utomlands under sin utbildning, så totalt 40 studenter svarade. Fråga 3 och 4 besvarades av alla studenter (46).

5.4.1 Fråga 1 och 2

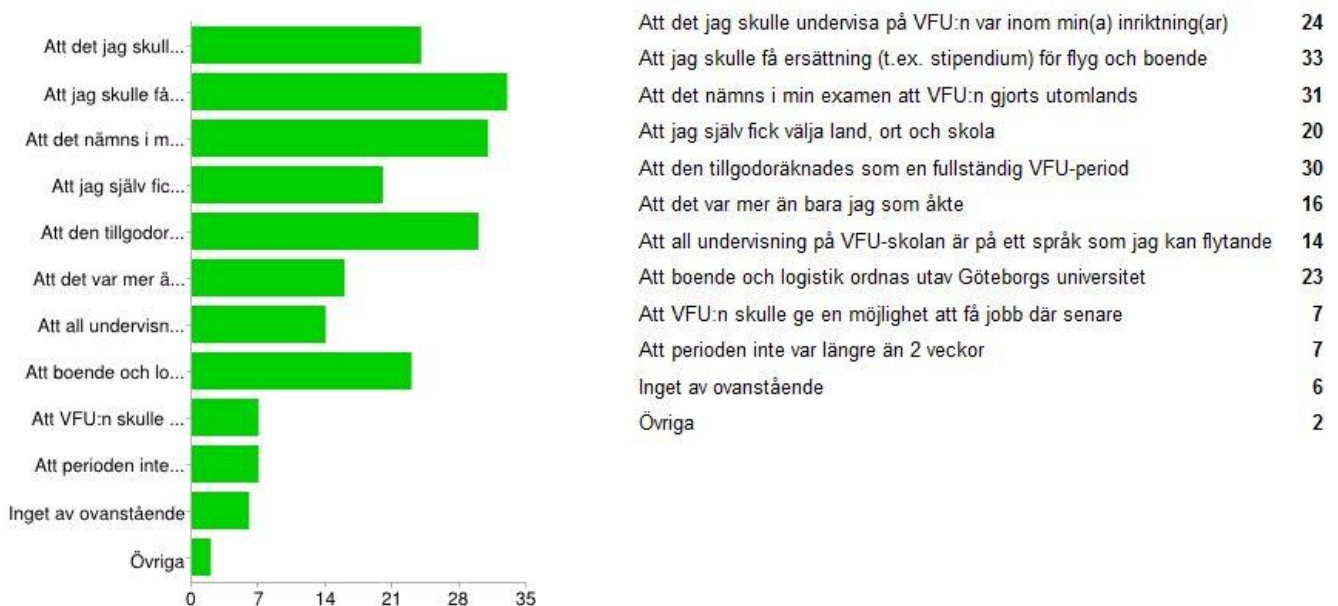
Tabell 6. Studenternas val av placering av VFU utomlands. Flervalsfråga.

På grund av inmatningsmiss av den ursprungliga enkäten så försvann alternativet *Australien* vilket kan ha påverkat hur studenterna besvarade frågan.

Studenterna kunde välja flera alternativ men ur svaren som getts så är mer än hälften av studenterna intresserade att göra VFU utomlands antingen i *Norden* eller *Övriga Europa*. Anmärkningsvärt är att 15 studenter svarat att de inte skulle vilja göra VFU utomlands alls då endast 7 studenter tog helt avstånd från påståendet ”Jag skulle gärna velat göra VFU utomlands” (se 5.3). Av svaren kan vi urskilja att de flesta som svarat negativt på frågan ovan så hade 4 av studenterna svarat ”Varken eller” på frågan i tidigare avsnittet och att 1 student hade att hen gärna gjort VFU utomlands under sin utbildning.

Tabell 7. Krav på VFU utomlands. Flervalsfråga.

Sex stycken alternativ svarade 50 procent eller fler av studenterna att de höll med om. Av dessa så fick alternativet *Att jag skulle få ersättning (tex. stipendium) för flyg och boende* mest, hela 82,5 procent av studenterna ansåg att detta var ett krav för att de skulle göra VFU utomlands. Nästan lika många, 77,5 procent, ansåg att *Att det nämns i min examen att VFU:n gjorts utomlands* skulle vara ett krav för dem. Därefter kom alternativen *Att den tillgodoräknades som en fullständig VFU-period* med 75 procent, *Att det jag skulle undervisa på VFU:n var inom min(a) inriktning(ar)* med 60 procent och *Att boende och logistik ordnas utav Göteborgs universitet* med 57,5 procent.

De studenter som valde alternativ *Övrigt* i samband med andra alternativ gav följande krav: ”Att elever/barn och pedagoger kan språket jag pratar (engelska) så vi kan förstå varandra” och ”Ha tydligt stöd från GU”.

Intressant att nämna är att endast sju studenter, d.v.s. 17,5 procent, tycker att VFU-perioden inte borde vara längre än 2 veckor.

5.4.2 Fråga 3 och 4

Frågorna 3 och 4 i detta avsnitt besvarades av alla 46 studenter. På fråga 3 valde en student att inte svara alls, vilket ger ett internt bortfall på 2 procent. Eftersom frågan var en öppen fråga så har jag sammanfattat alla svar i tre kategorier; personliga fördelar, fördelar som lärarstudent/lärare och övriga fördelar.

Tabell 8. Vilka fördelar kan du se med att göra VFU utomlands, personliga fördelar.

Fördelar	Antal studenter
Personlig utveckling (generell)	4
Bättre självförtroende	2
Utvecklade språkkunskaper	2
Bli mer fördomsfri	1
Ökat intresse för eget lärande	1

De flesta studenterna svarade inte med svar som kan ses som personliga fördelar. Det svar som gavs oftast var generell personlig utveckling som inte specificerades närmre. Ett svar som gavs var detta: ”Det är utvecklande att få se och undervisa i en ny miljö. Både som lärare och som människa”. Detta svar blev räknad både som personlig utveckling och som *Utvecklande som lärare* i tabellen nedanför.

Tabell 9. Vilka fördelar kan du se med att göra VFU utomlands, fördelar som lärarstudent/lärare

Fördelar	Antal studenter
Ökad kunskap om andra länders skolsystem/organisation	15
Bredare erfarenhet	8
Inspiration	8
Ökad förståelse för andra kulturer/kulturell mångfald	5
Annat perspektiv på lärande/utbildning	4
Perspektiv på det svenska skolsystemet	4
Mer kunskap för att kunna undervisa om andra länder och kulturer	4
Annat perspektiv på lärarroll/läraryrket	3

Fördelar	Antal studenter
Utvecklande som lärare	3
Ökad säkerhet på yrkesval	1
Ökade kunskaper om andra människors livssituation	1
Ökad förståelse för studenter med annat modersmål	1
Ökad respekt för andra länder och människor där	1
Ökad förståelse för sin egen kultur	1

33 procent av de studenter som svarade på frågan sa att en fördel med att göra VFU utomlands är att få ökade kunskaper om andra länders skolsystem och/eller organisation. Många (ca.18 procent) menade också att de skulle få en mer och bredare erfarenhet och lika många svarade att de skulle bli inspirerade på något sätt.

En student som gjort VFU utomlands under sin utbildning svarade att ” jag stärktes i min lärarroll och blev mer säker på mitt yrkesval” där det senare bara nämndes av denna student. Detta kan vara för att det inte är en fördel som man märker av innan man gjort det själv.

En annan student svarade att det inte bara skulle gynna hen som person utan att svarade även att andra studenter skulle kunna gynnas av detta.

Jag tror att det skulle gynna mitt framtida arbete då jag förhoppningsvis kan se olika lösningar på problem eller att jag har en större förståelse för att vi alla är olika och att inget sätt är rätt eller fel de är bara olika sätt. Jag tror att det skulle gynna många studenter att få ta del av någon annans kultur och se något annat för att vidga sina vyer.

Tabell 10. Vilka fördelar kan du se med att göra VFU utomlands, övriga fördelar.

Fördelar	Antal studenter
Möjlighet att knyta kontakter	4
Ökat intresse för internationellt samarbete/interaktion	1
Attraktivt på arbetsmarknaden	1
Vet ej	4
Inga	1
Nya perspektiv (generellt)	5

Många studenter såg fördelar med att göra VFU utomlands, men en student svarade att hen inte såg några fördelar alls med en internationell VFU och fyra svarade att de inte reflekterat över det tidigare och därför inte visste (alternativ *Vet ej* ovan).

En student svarade att hen inte såg några fördelar ”jämfört med andra internationaliseringar som jag tror ger mer” och en annan att det kan vara ”en erfarenhet, men den tror jag att jag kan få genom besök till andra länder, inte som VFU”.

Fråga fyra hade precis som fråga tre ett internt bortfall på 2 procent. Återigen har jag delat upp svaren i kortsiktiga nackdelar och långsiktiga nackdelar. De kortsiktiga nackdelarna är mer individuellt knutna och handlar till stor del om hinder och problem som kan uppstå innan eller under en VFU-period medan de långsiktiga nackdelarna är mer knutna till studenternas framtida yrkesliv efter studierna.

Studenterna som inte gav några nackdelar svarade enligt tabellen nedanför.

Tabell 11. Vilka nackdelar kan du se med att göra VFU utomlands.

Svar	Antal studenter
Inga nackdelar	9
Vet ej	4
VFU borde inte genomföras utomlands	1

Studenten som uppger att VFU endast borde genomföras i Sverige argumenterar såhär: ” Jag tycker att VFU:n ska spenderas här då vi inte har särskilt mycket VFU, och om det är i Sverige som man ska arbeta så bör det också vara här man utvecklar kompetensen”. Dock så uppger bara 1 person, d.v.s. 2 procent av respondenterna, detta. I tidigare statistik (se 5.3) har vi sett att fler studenter personligen inte är intresserade av att göra VFU utomlands, men endast denna student menar att VFU uteslutande borde göras i Sverige. Ytterligare en student har dock liknande tankar:

Men om jag nu ska vara helt ärlig undrar jag vad nyttan är med att göra VFU utomlands (förskolläraryrket)? Annat än att kanske inspireras av hur andra jobbar? Utbildningssystemet i Sverige kan ju vara hyfsat komplex med kunskapsnivåer, betyg, dokumentation osv, är det inte bättre att man lär sig det istället?

Även fast denna student inte själv ser meningen med en internationaliserad VFU så kan hen ändå ge exempel på möjliga fördelar av en sådan. Hen argumenterar inte heller för att ingen skulle kunna gynnas, utan argumenterar mer för sin egen situation.

Tabell 12. Vilka nackdelar kan du se med att göra VFU utomlands, kortsiktiga nackdelar.

Nackdelar (kortsiktiga)	Antal studenter
Familjesituationen påverkas (små barn i familjen etc).	5
För lite tid för VFU i utbildningen för att ”hinna med”	5
Ekonomiska problem	4
Organisationssvårigheter	4
Svårigheter med bedömning	4
Missar det studenterna i Sverige gör	4
Känslomässigt jobbigt (av olika anledningar)	4
Svårt att hinna med dokumentering/uppgifter utöver	3
Kommunikationssvårigheter	3
Gruppens storlek	1

Många av studenterna uppger någon typ av kortsiktig nackdel med att göra VFU utomlands. De är ofta knutna till kraven på VFU som analyserades i 5.4.1. En student skriver att hen är rädd för att ”missa/.../ viktiga delar i praktiken på svenska skolor då det är alldeles för lite praktik”. Liknande tankar har ungefär 11 procent av studenterna. Studenternas familjesituation och ekonomiska situation påverkar också hur villiga studenterna är för att göra en internationaliserad VFU.

Ett exempel där en student belyser flera av dessa lyder:

Nackdelar skulle kunna vara att man har en uppgift att göra och genomföra under VFU-perioden som man kanske inte hinner med eller får hjälp med. Dessutom kan det vara väldigt stressigt med att hitta boende och söka stipendium och sådant att det kan bli en negativ upplevelse från början.

Tabell 13. Vilka nackdelar kan du se med att göra VFU utomlands, långsiktiga nackdelar.

Nackdelar (långsiktiga)	Antal studenter
Sämre inblick i svenska systemet	6
Svårt att anpassa och använda praktiskt i yrkeslivet	5
Mindre möjligheter att nätverka med arbetsgivare i Sverige	2

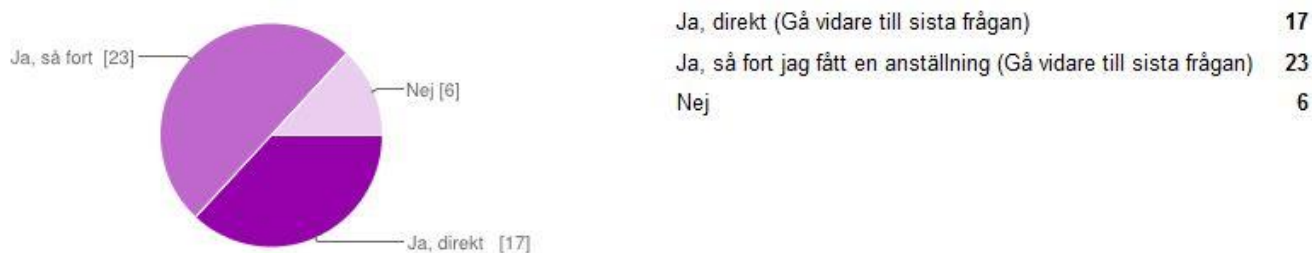
Av de studenter som nämner långsiktiga nackdelar så anser de flesta att de känner oro för att missa viktiga aspekter på det svenska systemet om de skulle göra en VFU-period utomlands. En student skrev:

Det enda nackdelen jag kan se är att det inte alltid är möjligt att använda tillvägagångssätten som de använder i andra länder och tillämpa/jämföra dessa i Sverige om det är för olika, om man har VFU utomlands länge så finns det risk att de metoder som de använder sig av normaliseras av studenten trots att det inte fungerar rent praktiskt i Sverige utbildningssystem [sic] och de kan därför inte ha nytta av detta. Men detta är endast på lång sikt. På kort sikt ser jag inga nackdelar.

Studenterna ger övervägande kortsiktiga nackdelar och många kan undvikas eller lösas redan innan VFU-perioden utomlands skulle vara. Detta diskuteras vidare i avsnitt 6.

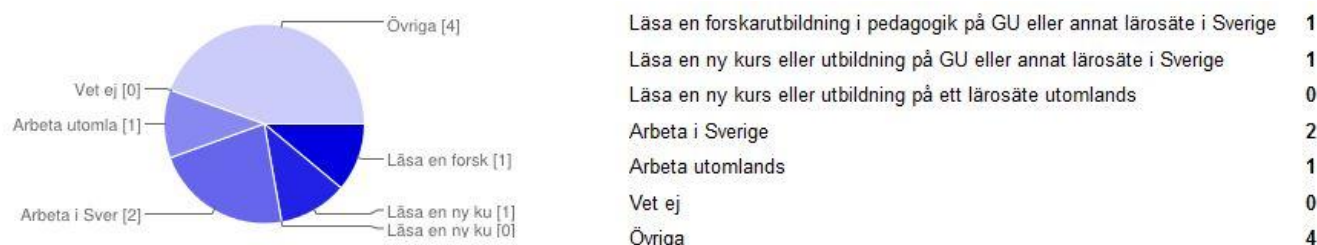
5.5 Del 5: Respondenternas framtid

Tabell 14. När jag slutfört min utbildning kommer jag att börja arbeta som lärare.

De flesta studenterna, 87 procent, svarar att de ska börja jobba som lärare direkt eller så fort det fått en anställning. Dock svarar 13 procent att de inte ska jobba som lärare. För att få reda på varför och vad de ska göra istället så ställdes två följdfrågor till dessa studenter.

Tabell 15. Om Nej, vad ska du göra istället?

Direkt ser vi att 9 personer svarat på denna fråga vilket är mer än de som svarade *Nej* på frågan ovan. De 3 personer som tillkom hade valt alternativet *Ja, så fort jag fått en anställning* på frågan ovanför. Av dessa 9 studenter så ska 33 procent jobba antingen i Sverige eller utomlands med ett annat yrke än läraryrket. 22 procent skall antingen vidareutbilda sig eller läsa en ny kurs eller utbildning vid Göteborgs universitet. Mer specifika svar av dessa och svar på varför de valt att inte bli lärare sammanfattas nedanför.

De två studenter som svarat att de ska *Arbeta i Sverige* på frågan ovan så säger en av dem att hen inte vill jobba heltid som lärare. Den andra studenten förklarar sitt val såhär:

Jag upplever yrket som alltför otacksamt. Jag känner att det ansvar man åläggs inte på något sätt motsvarar den (låga) status man tilldelas. /.../ Samtidigt finns en oerhört bristande respekt för lärarens kunskaper, auktoritet och person...såväl från föräldrar som elever. Lärarlönen är alltför låg och arbetsvillkoren är för dåliga. Då jag även har andra utbildningar i bagaget väljer jag således att nu sysselsätta mig med annan yrkesverksamhet.

Studenten som valt *Arbeta utomlands* förklarar sitt val genom att hen vill "ut och arbeta och resa i världen" eftersom hen är "rädd att om jag börjar jobba direkt så blir jag "fast", och kommer aldrig komma iväg och se världen". Studenten påpekar dock att hen kommer börja jobba i Sverige när hen "känner mig klar med allt annat".

Två andra studenter som valt *Övrigt* ovan har angett *Resa* som anledning till varför de ej ska eller inte än ska börja jobba som lärare. En av dem förklarar att hen vill arbeta som lärare senare. De andra två studenterna som valde *Övrigt* specificerar sitt val med att de ska utöka sin behörighet i sitt ämne och den sista skall vara föräldraledig.

5.6 Övriga kommentarer från respondenterna

Efter enkäten var slut gavs studenterna möjlighet att kommentera enkätens innehåll och/eller ge kommentarer för att få en bättre insikt till deras åsikter och attityder. De kommentarer som gav ytterligare insikt och/eller är kopplade till enkätens tema i stort återges nedan.

”Jag tycker att det är jättebra att någon äntligen tar upp internationaliseringen i utbildningen. Det här är något som måste lyftas fram ännu mer. Jag gjorde en termin utomlands vilket jag verkligen rekommenderar och önskar att fler fick chansen att få information om.”

” Intressant studie!”

” ch [sic] att det inte skulle underlätta mina studier att åka till ett annat land.”

” Jag har alltid varit intresserad av både vfu och uppsatsskrivning utomlands men även om det funnits information om det har jag inte känt mig trygg nog att kunna ansöka om vfu utomlands. Varför vet jag inte direkt, kanske för att det upplevts som att snabba beslut måste tas och jag är mer eftertänksam.”

” Jag tycker inte att det bör vara obligatoriskt.”

” Intressant med internationell prägel på utbildningen, och mer jämförelse i teorin. Dock bör utlandspraktik vara frivillig, men möjlig för alla som vill.”

” Jag har inte haft möjlighet att göra VFU-utomlands vilket hade mer med hur mitt privatliv såg ut vid dessa tillfällen än hur GU förmedlat information och presenterat utlands-VFU. Det grämer mig då jag tror att det hade varit väldigt berikande. Jag har däremot inte varit så förtjust i de VFU-tillfällen jag haft under utbildningen. Jag har ofta haft lite svårt att veta vad jag skulle göra eftersom uppgifterna inte sällan varit lite diffusa med tillägget att "försök att göra så mycket som möjligt". Jag har jobbat över fem år skolans värld innan och hade gärna sett att det hade gått att tillgodoräkna sig arbetslivserfarenhet eller att VFUn varit under en sammanhängande period under ett avslutande halvår på lärarutbildningen. Jag tycker att det lagts för mycket tid på att studenter fått delge vardagliga erfarenheter från sina VFU-tillfällen.”

”Jag tycker att möjligheten att få göra VFU utomlands är jättebra och värdefull. Jag åkte under väldigt organiserade former då jag i princip inte behövde göra något förarbete, det var mina lärare som fixade skolor och hade alla kontakter, och vi var en halv klass på drygt 20 studenter som åkte till samma stad tillsammans. Detta gjorde det väldigt enkelt för oss, men jag tror att det är svårare för studenter att ta sig iväg när de själva ska ordna skola, samt åka iväg ensam. Vet inte riktigt hur det går till, men mer samkörning mellan studenter och mer stöd från GU skulle nog göra att fler vågar ge sig ut.”

6. Analys och diskussion

I detta avsnitt ska jag först diskutera valet av metod för denna studie och sen diskutera det resultat som presenterades i avsnitt 5. Därefter presenterar jag några rekommendationer till LUN baserat på det resultat som framkommit i undersökning för att sen föreslå rekommendationer baserat på detta. Sist kommer en kort diskussion om vad denna studie kan ha för betydelse för läraryrket.

6.1 Metoddiskussion

Valet att genomföra en enkät för denna studie var passande då jag kunde nå fler respondenter och därav få resultat som lättare kan generaliseras än de en intervjustudie skulle ha fått. Eftersom målgruppen inte bestod av en klass som lätt kunde besökas för att samla in svar så var även valet av att göra en webbaserad enkät rättfärdigad trots det relativt höga bortfallet. Genom att välja att inte bara fokusera på studenter som faktiskt gjort VFU utomlands så blev även resultatet mer nyanserat och ger en bättre insyn av vad studenter vid Göteborgs universitet tycker idag.

Svagheter med denna studie gäller även generella svagheter för enkätundersökningar. Studien förlitar sig på att svaren av studenterna som kanske inte alltid är medvetna om de åsikter och attityder vilket kan påverka hur de svarat på enkäten. Detta innebär att resultatet av denna studie inte syftar på att redogöra oberoende och objektiva fakta utan att den ska ge en insyn och tillhandahålla information om hur studenterna själva ser på en internationaliserad VFU.

Det kan inte uteslutas att individer som besvarar enkäten missförstår syftet med eller formuleringen av frågorna, trots att en pilotstudie gjordes. Detta kan innebära att svar inte är sanningsenliga eller är missvisande. Genom att just genomföra en pilotstudie så har ändå ett försök gjorts för att undvika detta och för att öka reliabiliteten av resultatet. Respondenterna har också getts möjlighet att kontakta författaren för att ställa frågor om enkäten för att reda ut missförstånd eller möjliga problem.

Genom tidigare forskning har studiens resultat även till viss utsträckning jämförts för att öka valideringen av resultatet.

Beträffande frågornas konstruktion så kan möjligen frågorna omformuleras för ökad validitet i en framtida studie. Den låga svarsfrekvensen betyder även att studien ger en fingervisning av vad lärarstudenterna har för attityder till en internationaliserad VFU och mönster i deras svar. Svaren ska dock inte betraktas spegla alla lärarstudenter på Göteborgs universitet och inte heller lärarstudenter i allmänhet. Den låga svarsfrekvensen kan även vara en motivation till en ytterligare studie för att få en mer nyanserad bild av resultatet.

6.2 Resultatdiskussion

Innan diskussionen av resultatet så vill jag först sammanfatta informationen som finns i 5.1 om studenternas bakgrund.

Majoriteten av studenterna i denna studie är kvinnor, 76 procent, hade lärarutbildningen som första val när de sökte till universitetet, 93 procent, och påbörjade sin utbildning senare än HT 2007. Spridningen är större i vilken ålders- och verksamhetsspann de läser mot, då en liten majoritet, 67 procent, läser mot yngre åldrar och 33 procent läser mot äldre åldrar. 61 procent av studenterna har läst 5 eller 6 kurser med VFU och resterande 39 procent har läst 7 eller fler.

Endast 9 procent av studenterna har tidigare gjort ett utbyte på minst en termin under sin utbildning men några fler, 13 procent, har gjort VFU utomlands.

Antalet studenter som gjort ett utbyte eller VFU utomlands är något högre än den procent som framkommer i tidigare studier (Nilsson 2012). En förklaring av varför just studenterna vid Göteborgs universitet i större utsträckning gör detta är oklart, men en hypotes kan vara den satsning som GU gjort på just internationalisering som även fått positiv kritik från utvärderingar av just detta (HSV 2008).

6.2.1 Studenternas erfarenheter av VFU under studietiden och sambandet till motivation för en internationaliserad VFU

För att kunna se om studenternas tidigare erfarenheter på något sätt påverkade studenternas attityder till internationaliserad VFU så fick de först besvara frågor angående detta. Denna undersökning visar att lärarstudenterna i stor utsträckning är nöjda med den VFU de gjort i Sverige under sin studietid. En överväldigande majoritet ansåg även att erfarenheter de fått från VFU:n kommer vara av stor nytta i deras framtida yrkesliv. Samtidigt visar studien att vissa studenter ifrågasatt sin utbildning på grund av VFU:n och att ungefär var tredje student känt oro inför minst en VFU-period på grund av att de inte vetat vad som förväntades av dem och/eller att de inte skulle nå upp till målen.

Vid närmare analys av resultaten kan vi se att bland de 21 studenter, 46 procent, som instämde helt på påståendet ”*Jag skulle gärna velat göra VFU utomlands*” så svarar endast 3 studenter, att de delvis eller inte har trivts på sin(a) VFU-plats(er). Av dessa 21 så hade 14 studenter, 66,6 procent, haft VFU i 5 eller 6 terminer under sin studietid. Noteringsvärt är att trots ett intresse av att göra VFU utomlands så har två studenter funderat på att byta utbildning på grund av VFU under utbildningen, och en av dessa hade även funderat på att avbryta sina studier. Värt att notera är att fem av dessa studenter gjort VFU utomlands och två hade åkt på ett utbyte, vilket utgör en tredjedel av svaren.

I jämförelse till detta så av de 13 studenter som tog delvis eller helt avstånd till samma påstående så svarade endast en student att den inte trivts på sin VFU-plats. Utöver detta svarade tre studenter *Varken eller*. Denna grupp utgörs av sju studenter, 54 procent, som haft 5-6 kurser med VFU-inslag och sex studenter har haft fler än så. Tre studenter svarar att de funderat på att byta utbildning varav två även svarar att de funderat på att avbryta sina studier helt eller tillfälligt. Endast en person i gruppen har gjort ett utbyte under sin studietid men ingen har gjort VFU utomlands.

Det går inte att urskilja ett mönster på hur vidare trivsel på VFU-platser i Sverige påverkar studenters motivation att göra en internationaliserad VFU. Även verkar det inte finnas något starkt samband mellan hur många kurser av VFU man haft och motivation till den samma även om något fler studenter med färre kurser är positivt inställd till att göra en internationaliserad VFU. Studenter som däremot funderat på att avbryta eller byta sin utbildning är något mindre motiverade till VFU utomlands.

6.2.2 Studenternas motivation till att göra en internationaliserad VFU

Studenterna i denna studie har svarat väldigt spritt i frågan om vilken typ av internationaliserad VFU de skulle vilja delta i. Studenter som är positivt inställda till VFU utomlands vill till stor del, 79 procent, positiva till att göra en praktisk VFU. Endast 28 procent skulle vilja göra en observation-baserad VFU medan 34 procent är uttalat negativ till

det formatet. Majoriteten av studenterna i gruppen, 82 procent, säger också att de är intresserade i någon utsträckning av att veta vad studenter på utländska lärosäten gör under sin VFU.

Studenter som svarade att de delvis eller helt tog avstånd till att göra VFU utomlands svarade en liten majoritet, 58 procent, att de inte heller var intresserade av att veta vad studenter i andra länder gjorde under sin VFU. 25 procent var svagt positiva till samma fråga och 17 procent svarade *Varken eller*. Ingen student i gruppen var positivt inställd till att göra en praktisk VFU utomlands, hela 83 procent var uttalat negativ och resterande 17 procent svarade *Varken eller*, medan en av fyra studenter var svagt positiva till att göra en observation-baserad VFU utomlands. Dock så var hälften av studenterna negativt inställd till detta. Detta kan tolkas som att studenter som är negativt inställda till tanken av en internationaliserad VFU i grunden även är negativt inställd till tanken oavsett under vilket format detta skulle ske i. Anmärkningsvärt är att hälften av studenterna i denna grupp är positivt inställda till att göra studiebesök på utländska lärosäten i syfte av att lära sig mer om deras läroprogram trots att majoriteten inte är intresserade av att veta vad studenterna där gör på sin VFU.

Resultatet av studien visar att studenter som är positivt inställda till VFU utomlands till större utsträckning vill göra en praktisk VFU och är mer intresserad av att veta mer om lärarstudenter vid utländska lärosäten. En förklaring till varför detta är kan inte utläsas i denna studie och vidare studier i detta behövs för att hitta en förklaring. En hypotes kan dock vara att positivt inställda studenter ser fler positiva effekter till en detta än negativa, vilket också påverkar hur motiverade de är att göra en praktisk VFU och få mer information om andra länder än studenter med negativ inställning. Detta kan jämföras med Kauffmann m.fl (2012) forskning som menar att mer mogna studenter ser bättre effekter av sitt utbyte.

Att oro har en stor roll för om studenterna väljer att åka på en internationaliserad VFU syns tydligt i denna kommentar:

Jag har alltid varit intresserad av både vfu och uppsatsskrivning utomlands men även om det funnits information om det har jag inte känt mig trygg nog att kunna ansöka om vfu utomlands. Varför vet jag inte direkt, kanske för att det upplevts som att snabba beslut måste tas och jag är mer eftertänksam.

Detta kan spegla att informationen på GUs hemsida kanske inte är tillräckligt specifik för att fånga intresset hos studenter som vill ha mer tid på sig att bestämma sig för att göra ett utbyte eller inte. Om studenter som är oroad för en internationaliserad VFU själv måste söka vidare information så finns det anledning att tro att inte alla känner sig tillräckligt motiverade för det.

6.2.3 Studenternas åsikter om effekter av en internationaliserad VFU

Studenterna såg i lång utsträckning både positiva och negativa effekter av att göra en internationaliserad VFU. De fördelar som de själva uppfattade stämmer med den tidigare forskning som gjorts på ämnet både internationellt och nationellt (Martens, M.J. 1991; Pence & Macgillivray 2008; Willard-Holt 2001; HSV 1999). De flesta studenter svarade med att de skulle få nya kunskaper och erfarenheter vilket också uppnåts i studier med studenter som varit på utbyte. Personliga positiva effekter såsom ökat självförtroende och personlig utveckling (jfr HSV 1999; Kauffmann 1992) förekom också bland respondenterna, fast inte i lika stor utsträckning som professionella fördelar. Detta kan förklaras med att majoriteten av studenterna i denna studie inte varit på utbyte och att de därför kan ha svårare att se direkta personliga effekter. Särskilt intressant är att åsikterna från studenterna i denna studie överensstämmer med de som uppgavs 2012 av studenter från GUs projekt ”VFU i Nairobi” (se 3.3).

De professionella fördelarna upplevdes vara knutna till ökad förståelse för värdlandets skolsystem och ökad förståelse för andra kulturer och mångfald. Även det ospecificerade ”nya perspektiv” var frekvent förekommande. Detta stämmer väl överens med den tidigare forskning som gjorts på studenter som varit utomlands under sin utbildning (jfr Merryfield 2000; Kitsansas 2004; Cushner 2007; Fung King Lee 2011).

Upplevda negativa effekter av en internationalisering har inte varit ett centralt innehåll i den tidigare forskningen men denna studie gav utrymme för detta. Resultatet visar att de flesta studenter ser fler kortsiktiga nackdelar än långsiktiga, där studenternas ekonomi är ett vanligt förekommande svar. Många av de kortsiktiga effekterna går att förhindra och eliminera i förarbetet till att förbereda studenterna för VFU utomlands men några, såsom familjesituationen, är svårare att lösa från universitetets sida. Studenterna är även oroliga över organisatoriska svårigheter och att hinna med att genomföra dokumentering och/eller uppgifter eftersom de upplever att själva resan i sig kräver mycket tid och bearbetning. Vidare upplever studenter att de skulle gå mista om den utbildning som de studenter som gör VFU i Sverige får del av och att de därför på lång sikt skulle ha sämre inblick i det svenska systemet.

En annan frekvent upplevd nackdel är att studenterna upplever att de inte har tillräckligt med VFU som det är i utbildningen och att de därför tycker att det skulle vara svårt att hinna med att göra en internationaliserad VFU inom denna tid. Att hela 74 procent av studenterna svarade att de instämde på påståendet att de ville ha mer VFU i sin utbildning är inget nytt men att detta skulle ha en negativ inverkan på studenternas motivation att göra VFU utomlands bör undersökas noggrannare då denna studie inte kan visa ett säkert samband utan endast se en tendens till detta.

6.3 Avslutande rekommendationer

Utefter det resultat som framkommit av denna studie bör Lärarutbildningsnämnden göra mer för att informera studenterna om deras möjligheter till att göra VFU utomlands då endast 9 procent av studenterna instämmer helt att de vet vilka möjligheter de haft till detta under sin studietid. Hälften av studenterna tycker även att det borde informeras mer om dessa möjligheter. Nästan två av tre studenter tycker även att lärarutbildningen borde ha mer internationellt perspektiv och fler gränsöverskridande samarbeten. Detta ger en tydlig bild av att trots intresse från studenterna så har inte deras motivation tagits tillvara fullt ut.

Många studenter oroar sig för den ekonomiska aspekten av att göra VFU utomlands, detta trots att studenter vid Göteborgs universitet har möjlighet att få stipendium för just detta av Adlerbertska stipendiefonderna². Även detta kan vara ett tecken på att studenterna inte vet tillräckligt mycket om denna möjlighet.

Studenter ansåg att organisation av en VFU utomlands kunde vara problematiskt då boende, logistik och även, i vissa fall, VFU-plats skulle ordnas av studenterna själva. Dessa åsikter förekom både bland studenter som gjort och inte gjort en internationaliserad VFU. En student skrev såhär om hens upplevelse av organisationen av VFU utomlands:

Jag åkte under väldigt organiserade former då jag i princip inte behövde göra något förarbete, det var mina lärare som fixade skolor och hade alla kontakte/.../. Detta gjorde det väldigt enkelt för oss, men jag tror att det är svårare för studenter att ta sig iväg när de själva ska ordna skola, samt åka iväg ensam. Vet inte riktigt hur det går till, men mer samkörning mellan studenter och mer stöd från GU skulle nog göra att fler vågar ge sig ut.

² Mer information om stipendiet finns på Göteborgs hemsida: <http://lun.gu.se/student/stipendie/vfu-utomlands/> (hämtad 16 maj, 2014)

En möjlighet skulle vara att vidareutveckla tjänsten STARS eller GUs egen hemsida för att ge studenter som redan åkt mer utrymme att skriva om just organisationen av ett utbyte när GU inte själv ordnar kontakter så studenterna tidigt får reda på just hur detta praktiskt skulle gå till. I dagens läge så används STARS mest för att ge information om hur utbytet i sig varit och lite, om alls, nämns om det praktiska förarbetet som leder till utbytet.

Studenter som är intresserade av att göra en internationaliserad VFU vill ofta vara i Norden eller i övriga Europa, där GU även tidigare haft studenter. Dock så är även andra delar av världen populära bland många studenter, nästan hälften av studenterna skulle kunna tänka göra sig ett utbyte i Nordamerika och nästan lika många i Afrika och Asien. GU har tidigare haft studenter i de två första men inga studenter har varit i Asien. Med tanke på det ökade intresset bland ungdomar för Asien så skulle ett försök att satsa på just denna vara motiverat för att öka intresset för lärarutbildningen bland dessa ungdomar också.

Internationalisering i Lp01 och Lp11 tar inte sitt ursprung från de examensmål som finns vilket innebär att utbildningen kan i teorin inte kan motivera det internationella perspektiv som ändå formulerats ska finnas i programmen (LUN 2014A; LUN 2013). Att införa ett examensmål som specifikt uttrycker att studenter skall ha förmågan att diskutera frågor från ett internationellt perspektiv skulle kunna leda till att en satsning på just internationalisering skulle få större spridning genom hela lärarprogrammet (jfr SOU 2008).

Sammanfattningsvis så trots GUs prioritering av internationalisering i styrdokument och trots studenterna i studiens positiva inställning så tycks resultatet visa på att detta inte har lett till någon stor utveckling i praktiken då endast få lärarstudenter genomför ett utbyte under sin studietid. Med de rekommendationer som getts ovan hoppas jag kunna bidra till att förbättra detta för kommande lärarstudenter vid Göteborgs universitet.

6.4 Vidare forskning

Forskning om internationalisering av utbildning har inte bedrivits i stor utsträckning inom Sverige ännu (Nilsson 2012). På grund av detta finns det många olika typer av vidare forskning som kan tänkas möjlig härnäst.

Att studenter är intresserade och motiverade till att göra en internationaliserad VFU har stärkts med resultatet av denna studie. Fortsatt forskning på studenter som valt att gjort VFU utomlands och deras upplevelser av effekter av detta behövs för att Sverige ska nå upp till den nivå av forskning som gjorts internationellt på detta ämne. Kvalitativ forskning på studenter inom samma område som denna studie skulle även kunna klargöra samband som funnits i denna studie.

Forskning på fler lärosäten för att jämföra olika insatser som gjorts på internationalisering och vilka effekter det har fått på studenterna är också intressant. Även jämförande studier av nationella och internationella studier på olika internationaliseringspolicyers skulle kunna leda till en djupare förståelse för att få en djupare förståelse för vilka strategier som fungerar bäst på lång sikt för att utbilda en global lärare.

Denna studie hade lärarstudenter på det Lp01 som målgrupp så det kan även finnas ett intresse i att göra studier på studenter som läser på Lp11 när studenterna på de längre programmen kommit lika långt i sin utbildning.

6.5 Relevans för läraryrket

Denna studie kan vara ett underlag för information och diskussion om hur en internationalisering av VFU kan gynna lärarstudenter både vid Göteborgs universitet som ingick i undersökningen men också för universitet allmänt. Med den allt mer internationaliserade samhället vi lever i idag så skapar det frågor om lärarutbildningen borde och hur den ska hjälpa studenter att hantera detta på ett sätt som ger positiva resultat både kortsiktigt och långsiktigt. Genom att få större inblick in i studenternas egna åsikter och tankar till detta kan universitetet utveckla och förbättra hur de förhåller sig till dessa frågor. Att studenterna till stor utsträckning är positiva till att göra VFU utomlands är positivt men många har också krav på de förutsättningar som detta skulle innebära för dem som privatperson och som framtida lärare.

Som författaren av denna studie så har jag också fått nytt perspektiv och mer information om just varför lärarstudenter borde göra ett utbyte under sina studier. Jag tyckte redan innan studien att det utbyte jag själv gjort, dock under en inriktning och inte i en AUO-kurs, att utbytet hade stor betydelse för hur jag själv såg på lärande och det svenska skolsystemet och gjorde mig mer inspirerad att undervisa från ett internationellt perspektiv vilket också läroplanerna för den svenska skolan (se 2.3) också uttryckligen manar lärare att använda. Forskning (HSV 1999) har även visat att arbetsgivare ser positivt på anställda som har gjort ett utbyte och om denna trend fortsätter så sätter det krav på både universiteten och individuella studenter att anpassa sig för att bli attraktiv på arbetsmarknaden senare. Eftersom forskning visat att många ser positiva effekter av ett utbyte både privat och som lärare borde detta även ha stor påverkan på den svenska skolan på lång sikt.

Referenslista

- Batelaan, Pieter, Gundara, Jagdish, Markou, George & Piippo, Teuvo. (1992). *Interculturalism in Swedish Teacher Education*. UHÄ-rapport 1992:18.
- Brindley, Roger, Quinn, Suzanne & Morton, Mary Lou (2009). Consonance and dissonance in a study abroad program as a catalyst for professional development of pre-service teachers. *Teaching and Teacher Education* 25(3), 525-532.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Cushner, Kenneth. (2007). The role of experience in the making of internationally-minded teachers. *Teacher Education Quarterly* 34(1), 27-39.
- Danielsson, Pernilla, Kós-Dienes, Dora. (2013) Internationalisering. I Göteborgs universitet. *Blue 11 – Rapport från tematisk granskning* (s.35-40). Göteborgs universitet.
- Ejlertsson, Göran. (1996). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Fung King Lee, Jackie. (2011). International Field Experience – What Do Student Teachers Learn?. *Australian Journal of Teacher Education* 36(10), 1-22.
- Goodwin, A.Lin. (2012) Globalization and the preparation of quality teachers: rethinking knowledge domains for teaching. I Quezada, Reyes L. (red). *Internationalization of Teacher Education: Creating Globally Competent Teachers and Teacher Educators for the 21st Century* (s. 19-32). Abingdon, Oxon: Routledge
- Göteborgs universitet. (2008). *Handlingsplan för det universitetsgemensamma internationaliseringsarbetet 2008-2012*. Hämtat 28 April, 2014 från http://www.ufn.gu.se/digitalAssets/1223/1223068_1163687_HandlingsplaninternationaliseringGU080901.pdf
- Göteborgs universitet. (2012). *Vision 2020*. Hämtad 5 maj, 2014, från http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1415/1415757_vision__web_bildspel_120924.pdf
- Göteborgs universitet (2014). *Uppföljning av verksamhetsplan 2013 – universitetsgemensam*. Hämtad 5 maj, 2014, från http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1472/1472903_1_uppf--ljning-ug-verksamhetsplan-2013.pdf
- Högskoleverket. (1999). *Utlandsstudier – till vilken nytta? En utvärdering av effekter av utlandsstudier*. Rapport 1999:10 R. Stockholm.
- Högskoleverket. (2005). *Utvärdering av den nya lärarutbildningen vid svenska universitet och högskolor – Del 1: Reformuppföljning och kvalitetsbedömning*. Rapport 2005:17 R. Stockholm.

- Högskoleverket. (2008). *En högskola i världen – internationalisering förkvalitet*. Rapport 2008:15 R. Stockholm.
- International Office. (2005). *Internationaliseringspolicy för Göteborgs Universitet*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Kauffmann, Norman L., Martin, Judith N., Weaver, Henry D. & Weaver, Judy. (1992). *Students Abroad, Strangers at Home: Education for a Global Society*. Yarmouth: Intercultural Press.
- Kitsantas, A. (2004) Studying Abroad: The Role of College Students' Goals on the Development of Cross-Cultural Skills and Global Understanding. *College Student Journal*, 38(3), 441-452.
- Knight, Jane. (2004). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education* 8(1), 5-31.
- Lahdenperä, Pirjo. (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lorentz, Hans & Bergstedt, Bodde. (2006). *Interkulturella perspektiv: Pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer* (s.109-133). Lund: Studentlitteratur.
- Läroverstyrelsen. (2010). *Riktlinjer för verksamhetsförlagd utbildning inom Lärarprogrammet vid Göteborgs Universitet*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Läroverstyrelsen. (2013). *Bli lärare – Påverka framtiden!*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Läroverstyrelsen. (2014A) *Frågor och svar om VFU utomlands*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Läroverstyrelsen. (2014B). *Utbildningsplan för grundlärarprogrammet*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Lynch, James. (1992). *Education for Citizenship in a Multicultural Society*. London: Cassel.
- Mahon, Jennifer. (2012). Fact or fiction? Analyzing institutional barriers and individual responsibility to advance the internationalization of teacher education. I Quezada, Reyes L. (red). *Internationalization of Teacher Education: Creating Globally Xompetent Teachers and Teacher Educators for the 21st Century* (s. 7-18). Abingdon, Oxon: Routledge
- Merryfield, Merry M. (2000). Why aren't teachers being prepared to teach for diversity, equite, and global interconnectedness? A study of lived experiences in the making of multicultural and global educators. *Teaching and Teacher Education* 16(4), 429-443.
- Nationalencyklopedin [NE]. (2014). *Internationalisering*. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/internationalisering>
- Nationalencyklopedin [NE]. (2014). *Globalisering*. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/lang/globalisering>

- Nilsson, Jan-Olof. (2012). *Alla talar svenska – om lärarutbildning och internationalisering*. Lund: Lunds universitet.
- Palmer, Deborah K, Menard-Warwick, Julia. (2012). Short-Term Study Abroad for Texas Preservice Teachers: On the Road from Empathy to Critical Awareness. *Multicultural education* 19(3), 17-26.
- Skolverket. (1996). *Långt borta. Och nära. : Läroplanerna och internationaliseringsbegreppet*.
- Skolverket. (1999). *Att möta det annorlunda. : En rapport om 22 skolors arbete med internationalisering*.
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö98*.
- Skolverket. (2011A). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*.
- Skolverket. (2011B). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*.
- Statens offentliga utredningar. (2008). *En hållbar lärarutbildning*. Stockholm.
- Tedeborg, Bengt O. (2012). *VFU i Nairobi: Rapport om utlands-VFU i inriktningen Människa, natur och samhälle för tidigare åldrar, kursen Människa, natur, samhälle 2 (LMS 210)*. Opublicerad rapport. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för didaktik och pedagogisk profession.
- Trost, J. (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning. (2007). *Utbildningsplan för Lärarprogrammet: 180-330 hp*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden. (2002). *Internationaliseringspolicy för Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Vetenskapsrådet. (2007). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtat 5 maj, 2014, från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>
- Wojtowicz, Wit J. (1985). *Internationalisering i lärarutbildningen*. Linköping: Arbetsgruppen för internationalisering av lärarutbildningen, Universitetet i Linköping.

Bilaga 1

Hej, jag heter Carolina Karlsson och läser LAU395. Jag ska skriva min uppsats om lärarstudenters attityder till en internationaliserad VFU, d.v.s VFU utomlands. Jag behöver därför din hjälp att svara på en enkät och jag skulle verkligen uppskatta om du kunde ta dig tid att svara på enkäten som du finner här:

<https://docs.google.com/forms/d/1uCgUjUEGpZWKh8uwlhLaZDEhkOrl8H3ZcMcd5r0RU/viewform>

Dina åsikter är värdefulla!

Alla svar är anonyma och de kommer hanteras konfidentiellt. Inga resultat som medger identifiering av en enskild individ kommer att redovisas. Enkäten tar ungefär 10 minuter att fylla i.

Om du har några frågor är du välkommen att kontakta mig på följande email:

guskarcad@student.gu.se

Tack på förhand!

Carolina Karlsson
Göteborg 2014-04-14

Bilaga 2

Den globala läraren – en undersökning om lärarstudenters åsikter och tankar om VFU utomlands

Först kommer några allmänna frågor om din bakgrund och din studiegång vid GU

Var vänlig att svara på följande frågor.

1. Jag är...

- Man Kvinna Annat _____

2. Var lärarutbildningen ditt första val?

- Ja *Gå vidare till fråga 4*
 Nej, det var mitt andrahandsval
 Nej, det var antingen mitt tredjehandsval eller lägre

3. Om NEJ, varför påbörjade du inte ditt förstahandsval?

- Jag ändrade mig
 Jag hade inte tillräckliga betyg
 Annat _____

4. När påbörjade du lärarutbildningen

- Före HT 2007 HT 2007 eller senare

5. Vilken ålders- och verksamhetsspann läser du mot?

- Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år (210 hp)
 Grundskolans tidigare år (240 hp)
 Grundskolans senare år och/eller gymnasieskolan (270-330 hp)
 Lärare i gymnasieskolans yrkesämnen (180 hp)

6. Vilken/vilka inriktningar har du i din utbildning?

7. Hur många kurser har du läst där VFU ingick? (OBS! AUO motsvarar 3 kurser)

- 5 kurser
 6 kurser
 7 kurser
 8 eller fler kurser

8. Jag har varit på utbyte till ett annat land under minst en termin av min utbildning

- Ja, i _____
 Nej

9. Jag har gjort VFU utomlands någon gång i min utbildning (studiebesök etc räknas inte)

- Ja, _____ (Fyll i land, vilken termin och kurs)
 Nej

Nu kommer några frågor om VFU:n som du gjort på lärarprogrammet

10. Ta ställning till följande påståenden om vad du tycker och tänker IDAG efter du gjort din sista VFU period. (Här ska du räkna bort din VFU du gjort utomlands om du svarade JA på fråga 9)

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd
Jag kommer i mitt framtida yrke ha stor nytta av erfarenheter från min VFU	☐	☐	☐	☐	☐
Jag skulle vilja haft mycket mer VFU under min utbildning	☐	☐	☐	☐	☐
Min VFU har gjort att jag blivit ännu mer motiverad att bli lärare än jag var innan	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har trivts bra på min(a) VFU plats(er)	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har bara varit på åldersnivåer där jag planerar att undervisa i framtiden	☐	☐	☐	☐	☐
Min VFU har fått mig att allvarligt fundera på att byta utbildning	☐	☐	☐	☐	☐
Min VFU har fått mig att allvarligt fundera på att helt avbryta mina studier tillfälligt eller permanent	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har känt oro och ångslan inför VFU på grund av att jag inte vetat vad som förväntades av mig	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har varit orolig för att jag inte skulle uppnå de mål som krävdes av mig under minst en VFU period	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har alltid vetat vad jag ska göra praktiskt under min VFU period	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att VFU är det viktigaste momentet i utbildningen	☐	☐	☐	☐	☐

Jag tycker att det är svårare att uppnå målen för VFU än för de för HFU	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har fått tillfälle att reflektera kring mina praktiska erfarenheter från VFU	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att lärarna på universitetet bör lägga mer fokus på att diskutera och prata om studenternas erfarenhet från VFU	☐	☐	☐	☐	☐
Min VFU har alltid känts relevant för mitt framtida yrkesval	☐	☐	☐	☐	☐

Nu kommer några frågor angående dina åsikter om VFU utomlands

11. Ta ställning till följande påståenden. (Om du gjort VFU utomlands så svara enligt vad du tyckte INNAN du gjorde din VFU-period där).

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Varken eller	Tar delvis avstånd	Tar helt avstånd
Jag skulle gärna velat göra VFU utomlands	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är intresserad av att veta mer om vad studenter i andra länder gör på sin VFU	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tror att jag skulle kunna lära mig mycket som jag annars inte skulle om jag gjorde VFU utomlands	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tror att lärarutbildningen skulle främjas av att ge studenter större möjlighet att göra VFU utomlands	☐	☐	☐	☐	☐
Jag skulle kunna tänka mig att undervisa i ett ämne (t.ex engelska) som inte är min inriktning på VFU utomlands	☐	☐	☐	☐	☐
Jag skulle velat göra VFU utomlands men då bara som observator	☐	☐	☐	☐	☐
Jag skulle velat göra en	☐	☐	☐	☐	☐

praktiskt VFU utomlands där jag fick undervisa

Jag skulle inte velat göra VFU utomlands men jag hade gärna åkt på studiebesök hos utländska lärosäten för att lära mig mer om deras lärarprogram

Jag tror att språket skulle vara ett för stort hinder för att jag skulle kunna göra VFU utomlands

Jag vet vilka möjligheter jag haft att göra VFU utomlands under min studietid

Läro-utbildningen borde göra mer för att informera studenter om VFU utomlands

Läro-utbildningen i allmänhet behöver ha mer internationellt perspektiv och fler gränsöverskridande samarbeten

Att göra VFU utomlands borde vara en obligatorisk del i läro-utbildningen

Jag tror inte att jag skulle ha mycket nytta av att ha gjort VFU utomlands i min framtid

Jag tycker att det är lämpligare att göra utbyten inom inriktningar istället för att göra VFU utomlands

VFU utomlands borde endast vara möjligt i kurser där ingen examination sker

Du som redan varit på VFU utomlands kan nu hoppa till fråga 14.

12. Jag skulle velat göra VFU utomlands om det var i:

☐ Norden	☐ Övriga Europa	☐ Nordamerika
☐ Sydamerika	☐ Asien	☐ Afrika
☐ Australien	☐ Skulle inte vilja göra VFU utomlands alls	

13. För att jag skulle göra VFU utomlands skulle jag vilja: (markera *alla* alternativ som stämmer in på dig)

- Att det jag skulle undervisa på VFU:n var inom min(a) inriktning(ar)
- Att jag skulle få ersättning (t.ex. stipendium) för flyg och boende
- Att det nämns i min examen att VFU:n gjorts utomlands
- Att jag själv fick välja land, ort och skola
- Att den tillgodoräknades som en fullständig VFU-period
- Att det var mer än bara jag som åkte
- Att all undervisning på VFU-skolan är på ett språk som jag kan flytande
- Att boende och logistik ordnas utav Göteborgs universitet
- Att VFU:n skulle ge en möjlighet att få jobb där senare
- Att perioden inte var längre än 2 veckor
- Annat, nämligen _____

14. Vilka fördelar kan du se med att göra VFU utomlands för dig som lärarstudent både på kort och lång sikt?

15. Vilka nackdelar kan du se med att göra VFU utomlands för dig som lärarstudent både på kort och lång sikt?

Nu kommer några frågor om din framtid

16. När jag slutfört min utbildning kommer jag att börja arbeta som lärare.

- Ja, direkt *Gå vidare till sista frågan*
- Ja, så fort jag fått en anställning *Gå vidare till sista frågan*
- Nej

17. Om NEJ, vad ska du göra istället?

- Läsa en forskarutbildning i pedagogik på GU eller annat lärosäte i Sverige
- Läsa en ny kurs eller utbildning på GU eller annat lärosäte i Sverige
- Läsa en ny kurs eller utbildning på ett lärosäte utomlands
- Arbeta i Sverige, som/med _____
- Arbeta utomlands, som/med _____
- Vet ej

18. Om NEJ, varför har du valt att inte arbeta som lärare?

Här låter vi dig komma till tals...

Har du ytterligare synpunkter och reflektioner kring din VFU? Eller är det någonting du tycker att denna enkät inte tar upp? Här kan du skriva fritt. Dina åsikter är viktiga oavsett om de är positiva eller negativa.

TACK FÖR DIN MEDVERKAN